

BARTOSZ JANCZAK

Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Łodzi

Beliniak, ułan, dowódca, jeńiec, emigrant

Generał bryg. Zygmunt Piasecki „Dublańczyk” (1893–1954)

ABSTRACT

General Brig. Zygmunt Piasecki (1893–1954) initially served with the 1st Uhlan Regiment of the Polish Legions, he went on to command the 7th Lublin Uhlan Regiment named after Gen. Kazimierz Sosnkowski, the 17th Cavalry Brigade and the Krakow Cavalry Brigade. He fought in the Polish-Soviet War, World War I and World War II. At the end of the Polish campaign of 1939, he was taken prisoner by the Germans. After the war he settled permanently in Nice, where he died in 1954.

Na kartach historii polskiego oręża zapisało się wielu żołnierzy Wojska Polskiego (dalej: WP), którzy poprzez swoją służbę, obowiązkowość, oddanie czy odwagę starali się odzyskać i utrzymać niepodległość Polski w XX w. Do tego grona należy postać gen. bryg. Zygmunta Piaseckiego, który w okresie istnienia II Rzeczypospolitej Polskiej w korpusie oficerskim WP był jednym z trzech kawalerów Orderu Wojennego *Virtuti Militari* (dalej: VM) klasy III, IV i V. W latach 1914–1921 z narażeniem swojego zdrowia oraz życia walczył o niepodległość kraju. We wrześniu 1939 r., nosząc szlify generalskie, ponownie stanął w obronie suwerenności Polski, ale niestety po zakończeniu II wojny światowej już nigdy do niej nie powrócił.

Zygmunt Hieronim Piasecki urodził się 14 grudnia 1893 r. w Szafarni¹. Rodzicami przyszłego generała byli Andrzej (właściciel majątku Grębocin)

---

¹ W momencie narodzin Zygmunta Piaseckiego Szafarnia znajdowała się na terenie zaboru rosyjskiego. Obecnie jest to wieś położona w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie golubsko-dobrzyńskim, w gminie Radomin.

i Helena z domu Dembińska. Zygmunt ochrzczony został w oddalonym o 2 km od Szafarni kościele rzymskokatolickim pw. św. Jakuba Apostoła w miejscowości Płonno. Miał jeszcze trzy siostry: Helenę Kordulę (ur. 1891), Izabellę Władysławę (ur. 1894) i Marię Joannę (ur. 1896)². Bohater niniejszego artykułu wychowywał się w rodzinie patriotycznej, w której dokonania przodków na rzecz niepodległości Polski były kultywowane, a młodeму Zygmuntowi przekazywane. Rodzice zaszczyli go miłością i oddaniem dla ojczyzny. Tymi wartościami kierował się w dorosłym życiu, zwłaszcza w wieloletniej służbie wojskowej. Jednocześnie Andrzej i Helena Piaseccy dbali o solidne wykształcenie syna. Rodzice posłali Zygmunta do słynącej z wysokiego poziomu nauczania przedmiotów ścisłych prywatnej Szkoły Handlowej we Włocławku. Młody Piasecki po zdaniu matury w 1910 r. postanowił w dalszym ciągu zgłębiać wiedzę z zakresu nauk ścisłych. Zygmunt opuścił rodzinne strony i wyjechał do oddalonego o ponad 600 km Lwowa. Od 1911 r. był studentem matematyki na Politechnice Lwowskiej³.

Na lwowskiej uczelni Piasecki studiował trzy lata, zaliczając pięć semestrów studiów, po czym rozpoczął studia z dziedziny rolnictwa na Akademii Rolniczej w Dublanach. Zdobyta wiedza na tej uczelni zapewne w przyszłości miała mu pomóc w prowadzeniu rodzinnego majątku, ale los chciał inaczej. Piasecki, będąc studentem, zaangażował się w działalność niepodległościową. Od 28 lutego 1912 r. był członkiem Związku Walki Czynnej i Związku Strzeleckiego⁴. Jego wyższą edukację przerwała decyzja o wstąpieniu w szeregi wojska, co było konsekwencją rozpoczęcia I wojny światowej.

Po wybuchu Wielkiej Wojny u boku armii austro-węgierskiej zaczęto formować jednostki wojskowe Legionów Polskich, w tym również kawalerii w postaci składającego się początkowo z 7 ułanów patrolu konnego pod dowództwem Władysława Beliny-Prażmowskiego. Z rozkazu Józefa Piłsudskiego 2 sierpnia 1914 r. patrol wyruszył z Krakowa do Jędrzejowa (zabór rosyjski), aby uniemożliwić tam pobór Polaków do armii carskiej. W kolejnych dniach wraz ze wstępowaniem ochotników patrol się rozrastał

---

² Archiwum Państwowe w Toruniu, Oddział we Włocławku, Akta Stanu Cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Płonno, sygn. 118, Duplikat akt urodzeń, małżeństw i zgonów parafii Płonno za rok 1893, 39; sygn. 116, Duplikat akt urodzeń, małżeństw i zgonów parafii Płonno za rok 1891, 43; sygn. 119, Duplikat akt urodzeń, małżeństw i zgonów parafii Płonno za rok 1894, 26; sygn. 121, Duplikat akt urodzeń, małżeństw i zgonów parafii Płonno za rok 1896, 22.

³ Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego (dalej: CAW-WBH), Kolekcja Akt Personalnych i Odznaczeniowych (dalej: AP), sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Główna Karta Ewidencyjna, 11.

⁴ Ibid., Karta ewidencyjna, 13.

i 24 sierpnia 1914 r. liczył już 52 ułanów. Został przekształcony w 1 szwadron ułanów Legionów Polskich, składający się z 4 plutonów⁵.

Ochotniczo do kawalerii Legionów Polskich 28 sierpnia 1914 r. wstąpił 21-letni Piasecki, noszący w legionach pseudonim „Dubłańczyk”. Został przydzielony do III plutonu, którym początkowo dowodził ppor. Jerzy Sosnowski (późniejszy oficer wywiadu)⁶. Pierwsze tygodnie służby „Dubłańczyka” w szwadronie były trudne. Ułanowi Piaseckiemu, podobnie jak pozostałym żołnierzom, dokuczały głód, zimno, brak odpowiednich kwater na noclegi⁷.

Z początków służby w szwadronie Piasecki szczególnie zapamiętał przeprowadzone przez III pluton w dniach 19–20 września 1914 r. rozpoznanie w kierunku na Busko-Zdrój celem zdobycia informacji o pozycji wojsk rosyjskich. Pluton pod dowództwem ppor. Sosnowskiego wyszedł ze wsi Czarkowy, a następnie przez miejscowości Szczerbaków i Równiny dotarł do Łatanic, gdzie został zaatakowany przez rosyjskie jednostki kawalerii. W wyniku przewagi nieprzyjaciela pluton wycofał się w kierunku na Sielec Szpitalny, a następnie pod silnym ostrzałem dotarł do Wiślicy i wrócił do Czarkowy. Pododdział ppor. Sosnowskiego poniósł straty w ludziach oraz koniach, a także uległ częściowemu rozproszeniu. Od plutonu odłączył się m.in. liczący 4 ułanów patrol, w składzie którego znalazł się Piasecki. Aby wyrwać się z rosyjskiego okrążenia, żołnierze stoczyli udaną potyczkę pod Stróżyskami z piechotą nieprzyjaciela i pod wieczór następnego dnia dotarli do Czarkowy, gdzie znajdował się szwadron⁸. Moment powrotu tak opisał po latach na kartach swych wspomnień bohater niniejszego artykułu: „Gdy wszedłem do szopy, gdzie kwaterował pluton, to koledzy witali nas słowami «wszelki duch Pana Boga chwali». Nie dziwne to, gdyż jak mi mówiono Belina przed frontem szwadronu miał nas za straconych, a szwadron oddał nam honory – jako poległym”⁹. Piasecki negatywnie w swo-

⁵ Józef Smoleński, „Beliniacki rodowód. Skróć historii 1. Pułku Ułanów Legionów Polskich,” w *Pierwszy Pułk Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego 1914–1945*, red. Katarzyna Wasyliak (Łomianki: Wyd. LTW, 2006), 27, 30.

⁶ Zob. m.in.: Henryk Ćwięk, *Na tajnym froncie polsko-niemieckim. Kulisy działalności wywiadowczej rotmistrza Jerzego Sosnowskiego* (Częstochowa: Wyd. Akademii im. Jana Długosza, 2005); Robert Majzner, *Sosnowski był agentem niemieckim. Afera „In.3” w świetle opinii kpt. Mieczysława Dubika* (Radomsko: Wyd. Taurus, 2020).

⁷ Jacek Piotrowski, „Życie codzienne legionistów podczas Wielkiej Wojny w świetle ich wspomnień (zarys głównych zagadnień),” *Dzieje Najnowsze* 49, nr 2 (2017): 17, <https://doi.org/10.12775/DN.2017.2.02>.

⁸ Smoleński, „I Pułk Ułanów Leg. Pol. Beliny im. Józefa Piłsudskiego (zarys historyczny), Część I. Rok 1914”, *Beliniak. Pismo Koła b. Żołnierzy 1. Pułku Ułanów Legionów Polskich Beliny im. Józefa Piłsudskiego* nr 8–9 (1958): 29–30.

⁹ Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie (dalej: IJPL), sygn. KOL.73, Archiwum Zygmunta Piaseckiego (1891–1954; generał) (dalej: sygn. KOL.73), „Niekóre moje wspomnienia”, Wpis pt. „Nieudany patrol”, b.m., b.d, 10, rkps.

ich wspomnieniach ocenił dowodzenie plutonem przez ppor. Sosnowskiego. Niedługo potem nastąpiła zmiana na stanowisku dowódcy III plutonu – miejsce Sosnowskiego zajął ppor. Tadeusz Śmigieński¹⁰.

„Dublańczyk” pod koniec września 1914 r. został awansowany do stopnia kaprała¹¹. W kolejnych tygodniach brał udział w przemarszu szwadronu m.in. na Sandomierz czy Łódź, działaniach opóźniających wzdłuż linii Łowicz – Ozorków, następnie w marszu na Częstochowę, działaniach w rejonie Wolbromia, Uliny Małej i wkroczeniu 11 listopada do Krakowa. W czasie przemarszu kpr. Piasecki w dość niefortunnych okolicznościach odniósł poważną ranę lewej ręki¹². Na drugi dzień po wkroczeniu do Krakowa obudził się w złym stanie fizycznym: „Już jest rano, trzeba wstawać, a ja się podnieść nie mogę, mam dreszcze, gorączkę czuję – przychodzi dowódca plutonu, jakoś stanąłem na nogach, melduję, że jestem chory”¹³. „Dublańczyk” trafił najpierw do szpitala przy ul. Kopernika, gdzie miał przeprowadzony zabieg, a następnie z powodu przepełnienia krakowskiej lecznicy został przetransportowany do szpitala w Bielsku-Białej. Po kilku tygodniach, gdy kpr. Piasecki poczuł się lepiej, postanowił wbrew zaleceniom lekarzy opuścić szpital i powrócić do swojej jednostki. Dotarł do stacji zbornej w Suchej Beskidzkiej. Stamtąd miał udać się na Podhale w rejon Zawoi – Limanowej, gdzie znajdował się pododdział dowodzony przez rtm. Belinę-Prażmowskiego, przekształcony w Krakowie w dwuszwadronowy dywizjon¹⁴.

Kapral Piasecki zamiast na Podhale z Suchej Beskidzkiej musiał ponownie udać się do szpitala w Bielsku-Białej, ponieważ rana bardzo źle się goiła. Przebywał tam od 30 listopada 1914 r. do 2 stycznia 1915 r.¹⁵ Po zakończeniu leczenia i odzyskaniu pełni sił wrócił do stacjonującego w Rajbrocie dywizjonu. Otrzymał przydział do I plutonu (dowódca ppor. Jerzy Pytlewski) w 2 szwadronie. „Dublańczyk” 3 marca 1915 r. został awansowany do stopnia plutonowego¹⁶. W tym czasie dywizjon stacjonował niedaleko Kęt, a 28 lutego 1915 r. został przesunięty nad rz. Nidę w rejonie miast Jędrzejów i Pińczów. Zadaniem jednostek wchodzących w skład I Brygady Legio-

¹⁰ Smoleński, „I Pułk Ułanów Leg. Część I”, 36, 38.

¹¹ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Główna Karta Ewidencyjna, 11.

¹² IJPL, sygn. KOL.73, „Niektóre moje wspomnienia”, Wpis pt. „Rok 1914. Powrót spod Łowicza. Ulina”, b.m., 2 VIII 1953 r., 2, rkps.

¹³ Ibid., 18.

¹⁴ Smoleński, „I Pułk Ułanów Leg. Część I”, 48–50.

¹⁵ IJPL, sygn. KOL.73, „Niektóre moje wspomnienia”, Wpis pt. „Pierwszy pobyt w szpitalu 1914 r.” (dalszy ciąg „Powrót z pod Łowicza. Ulina”), Nicea, sierpień 1953 r., 4, rkps; *Lista chorych, rannych, zabitych i zaginionych legionistów do kwietnia 1915 roku* (Piotrków Trybunalski: Centralny Oddział Ewidencyjno-Werbunkowy Departamentu Wojskowego N.K.N., 1915), 46.

¹⁶ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Główna Karta Ewidencyjna, 11.

nów Polskich, w tym również dywizjonu, było obsadzenie okopów na odcinku frontu na prawym brzegu rz. Nidy. Dywizjon stacjonował do 11 maja 1915 r. we wsiach Zagaje i Łysaków Kawęczynski. W tym czasie plut. Piasecki został awansowany do stopnia wachmistrza i przeniesiony na stanowisko podoficera za frontem II plutonu w 2 szwadronie. Dowódcą plutonu był ppor. Śmigieński, a na czele szwadronu stał por. Mariusz Zaruski¹⁷.

W kolejnych tygodniach wachm. Piasecki brał udział w walkach dywizjonu, m.in. w bitwie pod Konarami (16–23 maja 1915 r.), a do 3 lipca 1915 r. walczył m.in. pod Stodołami. Następnie do 24 sierpnia był dowódcą I plutonu w 3 szwadronie. Na czele plutonu „Dublańczyk” m.in. uczestniczył w ostatnich dniach lipca 1915 r. w zajmowaniu Lublina, od 3 do 8 sierpnia walczył pod Majdanem Krasieńskim i Stasinem, a w kolejnych dniach sierpnia brał udział w marszu w kierunku na Niemirów oraz Wysokie Litewskie. Na Podlasiu wspomnianego 24 sierpnia 1915 r. wachm. Piasecki ponownie został ranny. Tego dnia 3 szwadron pod dowództwem por. Janusza Głuchowskiego otrzymał zadanie ubezpieczenia pościgu za wojskami rosyjskimi, wycofującymi się ze wsi Raśna (koło miasta Wysokie Litewskie). Pościg po osi Raśna – Czepiele – Miniewiczze – Monczaki prowadził 2 Pułk Piechoty Legionów Polskich, wsparty 5 baterią artylerii i dywizjonem rtm. Beliny-Prażmowskiego. Pierwszy do akcji wszedł 3 szwadron, ale napotkał silny ogień ze strony Rosjan ze wzgórza 173 niedaleko wsi Raśna. Dowódca szwadronu spieszył żołnierzy z I, II i III plutonu, starając się poprzez oskrzydlenie zająć wzgórze i wyprzeć z niego nieprzyjaciela. W wyniku ostrzału ranny został „Dublańczyk”. Najpierw trafił do szpitala w Leipniku, a 16 września do Szpitala Rezerwowego nr 1 w Wiedniu¹⁸.

Wachmistrz Piasecki opuścił szpital pod koniec października 1915 r. i 3 listopada zameldował się ponownie rtm. Belinie-Prażmowskiemu. Awansowany do stopnia chorążego został wyznaczony dowódcą IV plutonu w 1 szwadronie (dowódca por. Stanisław Skotnicki „Grzmot”). Podczas leczenia szpitalnego, w znajdującym się na Wołyniu dywizjonie doszło do istotnych zmian organizacyjnych. Sformowano 4 szwadron i w związku z tym dywizjon pod koniec 1915 r. przekształcono w 1 Pułk Ułanów (dalej: p. uł.) Legionów Polskich¹⁹. W pierwszym półroczu 1916 r. pułk znajdował się w rejonie We-

¹⁷ Smoleński, „I Pułk Ułanów Leg. Pol. Beliny im. Józefa Piłsudskiego (zarys historyczny), Część II. Rok 1915”, *Beliniak. Pismo Koła b. Żołnierzy 1. Pułku Ułanów Legionów Polskich Beliny im. Józefa Piłsudskiego* nr 10 (1959): 5–8.

¹⁸ *Lista strat Legionów Polskich, IV* (Piotrków Trybunalski: Centralny Oddział Ewidencyjno-Werbunkowy Departamentu Wojskowego N.K.N., 1916), 1; Smoleński, „I Pułk Ułanów Leg. Część II”, 17, 38, 41–43, 51, 54.

¹⁹ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Główna Karta Ewidencyjna, 11; Smoleński, „I Pułk Ułanów Leg. Część II”, 77–79.

rchy – Majdan – Karpilówka. W lutym rozpoczęła się trwająca do końca maja tzw. służba *Jagdkommando* w Frölichsdorfie nad rz. Wiesiołuchą polegającą na wyłapywaniu patroli czy jednostek wojsk rosyjskich, które zbliżały się do pozycji austriacko-niemieckich, w tym również do oddziałów oraz pododdziałów I Brygady Legionów Polskich. W tych działaniach udział brał także „Dublańczyk”. W kwietniu 1916 r. natomiast 1 p. uł. został podzielony na dwa dywizjony. W skład I dywizjonu pod dowództwem rtm. Gustawa Orlicza-Dreszera weszły 1 i 2 szwadron, a II dywizjonu (dowódca: por. Głuchowski) – 3 i 4 szwadron. W połowie maja pułk przesunięto bliżej frontu do Gradysk²⁰.

Sprawdzianem umiejętności dla oddziału była bitwa pod Kostiuchnowką w dniach 4–6 lipca 1916 r. przeciwko wojskom rosyjskim. Jako pierwszy z I dywizjonu ruszył do walk IV pluton z 2 szwadronu pod dowództwem chor. Piaseckiego celem rozpoznania pozycji nieprzyjaciela. „Dublańczyk” w czasie trwania bitwy wykonał jeszcze kilka patroli, a ponadto m.in. uczestniczył w odwrocie I dywizjonu w nocy z 6 na 7 lipca, podczas którego pododdział został zaatakowany przez rosyjską kawalerię pod Trojanówką. Ostatecznie bitwa pod Kostiuchnowką zakończyła się wycofaniem się wojsk austro-węgierskich. Jednakże w czasie walk ogromnym poświęceniem wykazali się żołnierze Legionów Polskich, którzy zapobiegli przełamaniu linii frontu²¹. Swoją rolę w tych wydarzeniach miał również „Dublańczyk”. Jego bezpośredni przełożony – por. Skotnicki – w następujących słowach podsumował dowódcę IV plutonu: „Spokojny, stanowczy, doskonale orientujący się w linii”²².

Po zakończonej bitwie 1 p. uł. został wycofany pod Wielick, a następnie rozmieszczony w Piasecznie na zachód od rz. Stochód. Na Wołyniu doszło do ważnych wydarzeń w dziejach Legionów Polskich, a mianowicie Piłsudski 29 lipca 1916 r. złożył rezygnację z dowodzenia I Brygadą Legionów Polskich, którą dowództwo austro-węgierskie przyjęło 27 września. To spowodowało wśród żołnierzy masową rezygnację ze służby wojskowej w jednostkach legionowych²³. Podanie o zwolnienie z datą 29 września 1916 r. złożył również „Dublańczyk”, w którym napisał:

²⁰ Smoleński, „Beliniacki rodowód”, 36–37.

²¹ Smoleński, „I Pułk Ułanów Leg. Pol. Beliny im. Józefa Piłsudskiego (zarys historyczny), Część III. Rok 1916–1917”, *Beliniak. Pismo Koła b. Żołnierzy 1. Pułku Ułanów Legionów Polskich Beliny im. Józefa Piłsudskiego* nr 11 (1960): 23–37; Przemysław Waingertner, „Wołyński klucz do niepodległości. Bitwa pod Kostiuchnowką 4–6 lipca 1916 roku i pamięć o niej”, *Dzieje Najnowsze* 49, nr 2 (2017): 47–48, <https://doi.org/10.12775/DN.2017.2.04>.

²² CAW-WBH, Komenda Legionów i Dowództwo Polskiego Korpusu Posiłkowego (dalej: KLiDPKP), sygn. I.120.1.468, Lista kwalifikacyjna ppor. Zygmunta Piaseckiego z 1916 r., b.m., b.d., 53.

²³ Andrzej Chwalba, *Legiony Polskie 1914–1918* (Kraków: Wyd. Literackie, 2018), 120–123.

„Po dwóch latach wojny, gdy nie ma zupełnie nadziei na to, aby sprawa polska poparta usiłowaniami wojskowymi przyjęła dla nas pomyślny obrót, a przeciwnie przez ustąpienie Kmdta [Komendanta – przyp. B. J.] Piłsudskiego grzebie jego idee w Legionach, których byłem wyznawcą, które kazały mi wystąpić czynnie z początkiem wojny, a które wyznawałem jeszcze przed wojną. Dla mnie już teraz nie ma żadnej idei w Legionach, a nie chcąc brać czynnego udziału bez moralnego uczucia, że robię dobrze, postanowiłem z Legionów ustąpić. Dodaję, że wobec ostatnich wypadków stan moralny żołnierzy moich jest tego rodzaju, że absolutnie nie mogę ręczyć, za to co się w plutonie stać może i proszę o zwolnienie mnie z tego stanowiska”²⁴.

Celem złagodzenia konfliktu władze Cesarstwa Niemieckiego oraz Austro-Węgier wydały 5 listopada 1916 r. proklamację, w której zadeklarowały, że na ziemiach Imperium Rosyjskiego okupowanych przez wojska państw centralnych powstanie suwerenne państwo polskie. Po ogłoszeniu tzw. Aktu 5 listopada oficerowie i żołnierze również 1 p. uł., w tym chor. Piasecki, wycofali swoje podania o zwolnienie ze służby wojskowej²⁵.

W momencie rozgrywania się ważnych dla losów Legionów Polskich wydarzeń w jednostkach prowadzone były dalsze działania w warunkach wojennych. Do 6 października 1916 r. 1 p. uł. pełnił służbę okopową w rejonie m. Sitowicze. Następnie pułk przewieziono w rejon Baranowicz i rozmieszczono we wsi Iwankowicze, a 1 grudnia ulokowano ostatecznie w byłych rosyjskich koszarach kawaleryjskich w Ostrołęce. W czasie pobytu oddziału we wsi Iwankowicze 20 listopada ogłoszono awanse wśród żołnierzy 1 p. uł.²⁶ Na stopień podporucznika z dniem 1 listopada został awansowany chor. Piasecki²⁷. We wniosku awansowanym napisano: „Energiczny, szybko orientujący się w polu oficer, pełni służbę od początku powstania kawalerii; dowodzi plutonem od listopada 1915 r. /Ciężko ranny w bitwie pod Raśną we wrześniu 1915 r./”²⁸. Wraz z „Dublańczykiem” awansowano do stopnia podporucznika jeszcze ośmiu innych żołnierzy–kawalerzystów²⁹.

²⁴ CAW-WBH, KLiDPKP, sygn. I.120.1.240, Podanie kmdta pl. wachm. Zygmunta Piaseckiego do Komendy Legionów Polskich, Piaseczno, 29 IX 1916 r., 429.

²⁵ Chwalba, *Legiony*, 128–129.

²⁶ Smoleński, „I Pułk Ułanów Leg. Część III”, 23–37, 52–56.

²⁷ CAW-WBH, KLiDPKP, sygn. I.120.1.375, Wniosek na nominację [ppor. Zygmunta Piaseckiego na porucznika], Ostrołęka, 6 VII 1917 r., 172; *Lista starszeństwa oficerów Legionów Polskich. W dniu oddania Legionów Polskich Wojsku Polskiemu (12 kwietnia 1917)* (Warszawa: b.w., 1917), 42.

²⁸ CAW-WBH, KLiDPKP, sygn. I.120.1.375, Wniosek na nominację [ppor. Zygmunta Piaseckiego na porucznika], Ostrołęka, 6 VII 1917 r., 172.

²⁹ *Ibid.*, sygn. I.120.1.499, Listy oficerów pełniących służbę w oddziałach LP (w tym piechota, artyleria, żandarmeria polowa, Intendentura) i wykaz lekarzy legionowych oraz oficerów sanitarnych z lutego 1917 r., b.m., b.d., 57; *Lista starszeństwa*, 42.

Podczas stacjonowania do lipca 1917 r. 1 p. uł. w Ostrołęce prowadzono intensywną pracę szkoleniową. Dla oficerów i podoficerów zorganizowano kursy kawaleryjskie. Podporucznik Piasecki był wykładowcą z przedmiotów taktyki i służby łączności na kursie podoficerskim³⁰. Działalność szkoleniowa w pułku zakończyła się na początku lipca wraz z zażądaniem przez władze niemieckie i austro-węgierskie złożenia przysięgi przez żołnierzy Legionów Polskich na wierność cesarzowi Niemiec. Z 1 p. uł. wszyscy ułani pochodzący z zaboru rosyjskiego odmówili złożenia przysięgi, w tym również ppor. Piasecki. W związku z tą sytuacją prawie 350 podoficerów oraz szeregowych internowano w obozie w Szczypiornie, a ok. 20 oficerów wywieziono do obozu w Beniaminowie³¹.

Na mocy ustaleń dowództwa pułku ppor. Piasecki oraz por. Skotnicki, udając podoficerów, zostali internowani w Szczypiornie. Mieli sprawować w obozie nadzór nad podoficerami i szeregowymi, dbać o przestrzeganie dyscypliny oraz o ich morale. Z powodu fatalnych warunków kwaterunkowych internowanych w połowie grudnia 1917 r. przewieziono do zlokalizowanego w byłych koszarach rosyjskich obozu w Łomży. Tam trafił ppor. Piasecki, a por. Skotnickiego wywieziono do obozu w Havelbergu. Pobyt podporucznika w obozach internowania negatywnie odbił się na jego stanie zdrowotnym. Mocno schudł, często chorował, a skutki internowania odczuwał przez całe życie. Piasecki na początku lipca 1918 r. jako jeden z ostatnich opuścił obóz w Łomży w związku z jego likwidacją i wyjechał do rodzinnego domu, gdzie przez ponad trzy miesiące dochodził do zdrowia³².

Oceniając udział Piaseckiego w I wojnie światowej, można stwierdzić, że wykazał się odwagą, oddaniem, poświęceniem, starał się jak najlepiej wypełniać rozkazy przełożonych, często z narażeniem własnego zdrowia oraz życia, czego przykładem mogą być odniesione rany i pobyty w szpitalach, np. w listopadzie 1914 r. powrócił do oddziału mimo niezakończenia leczenia. Od ochotnika awansował do stopnia podporucznika, czyli przełożeni zauważyli w nim odpowiednie cechy osobiste, umiejętności, zdolności pozwalające wypełniać obowiązki oficerskie. Piasecki był jednym z wielu młodych Polaków, którzy wstępując w szeregi Legionów, chcieli wywalczyć niepodległość Polski. To oddanie dla sprawy i poczucie ogromnej odpowiedzialności wyniesione z domu rodzinnego towarzyszyło Piaseckiemu przez cały okres I wojny światowej. Zapewne gdyby nie decyzja o wstąpieniu w szeregi Legionów Polskich, to prawdopodobnie po zakończeniu studiów prowadziłby własny majątek ziemski, hodował konie. Jednak w momencie

³⁰ CAW-WBH, KLiDPKP, sygn. I.120.1.125, Raport kawaleryjskiego kursu podoficerskiego za czas od 5 II do 1 IV 1917, b.m., 1 II 1917 r., 5.

³¹ Smoleński, „I Pułk Ułanów Leg. Część III”, 65.

³² CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Karta ewidencyjna, 16–17.

pojawienia się szansy na wywalczenie wolności dla Polski związał swoje życie z mundurem wojskowym, stając do walki.

Podporucznik Piasecki po nabraniu sił i w związku z szansami na odzyskanie przez Polskę niepodległości wyjechał z rodzinnego domu i 29 października ochotniczo wstąpił do tworzonego WP z jednoczesnym awansem do stopnia porucznika³³. „Dublańczyk” oraz byli oficerowie 1 p. uł., rotmistrzowie Orlicz-Dreszer, Głuchowski i por. Skotnicki, mieli za zadanie sformowanie brygady kawalerii składającej się z trzech pułków kawaleryjskich. Jeden z nich miał powstać w Lublinie, co miało związek z rozbrojeniem przez członków Polskiej Organizacji Wojskowej w nocy z 31 października na 1 listopada austriackiego oddziału kawalerii i przejęciem koni, umundurowania, uzbrojenia. Materiały te wykorzystano do formowania 3 p. uł., którego dowódcą został rtm. Głuchowski, a na czele 1 szwadronu stanął por. Piasecki. Porucznik jako pierwszy wyjechał do Lublina, gdzie rozpoczął organizowanie pułku, który następnie 23 listopada przeniesiono do Kraśnika. 30 grudnia 1918 r. zmieniono jego nazwę na 7 p. uł. i zaczęto nieoficjalnie używać określenia „Ułani Lubelscy”³⁴.

Pododdziały pułku pod koniec 1918 r. zostały wysłane do Galicji Wschodniej, gdzie trwała wojna polsko-ukraińska. Jako pierwszy wyruszył pododdział w sile 32 ułanów pod dowództwem ppor. Bronisława Rakowskiego. Natomiast 25 listopada wyjechał 1 szwadron, wsparty plutonem karabinów maszynowych pod dowództwem por. Piaseckiego. Szwadron trafił w rejon Rawy Ruskiej i został podporządkowany początkowo grupie taktycznej mjr. Waclawa Wiczorkiewicza, a następnie grupie taktycznej ppłk. Franciszka Zarzyckiego. Między innymi podczas walk w pierwszej dekadzie grudnia 1918 r. por. Piaseckiemu udało się wyprzeć Ukraińców ze wsi Zaborze, Hujcze i Semkowicze, biorąc do niewoli 28 jeńców wojennych³⁵.

Na froncie ukraińskim por. Piasecki znajdował się do drugiej połowy stycznia 1919 r. Po 15 stycznia 1919 r. pododdziały 7 p. uł. przetransportowano do Warszawy i zakwaterowano w koszarach przy ul. Huzarskiej niedaleko Łazienek Królewskich. Tylko 1 szwadron dowodzony przez por.

---

³³ Ibid.

³⁴ Janusz Odziemkowski, *7 Pułk Ułanów Lubelskich im. gen. Kazimierza Sosnowskiego* (Warszawa: Wyd. Mikromax, 1989), 3.

³⁵ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Główna Karta Ewidencyjna, 11; Władysław Laudyn, *Zarys historii wojennej 7-go pułku ułanów lubelskich* (Warszawa: Wojskowe Biuro Historyczne, 1931), 6–8; Aleksander Smoliński, *Jazda Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 12 X 1918 do 25 IV 1920* (Toruń: Wyd. Adam Marszałek, 2002), 47, 174; Jerzy Majka, *Generał brygady Waclaw Scaevola-Wiczorkiewicz 1890–1969. Krótka biografia wojskowa* (Rzeszów: Wyd. Libra PL, 2018), 26.

Piaseckiego liczył wówczas 151 żołnierzy oraz 158 koni³⁶. Następnie pod koniec lutego 1919 r. pułk w składzie sztab, dwa szwadrony, półszwadron karabinów maszynowych wyruszył na Front Litewsko-Białoruski do Zelwy pod Słonimem, aby walczyć przeciwko wojskom sowieckim. Liczący jedynie połowę stanu osobowego 1 szwadron pod dowództwem por. Piaseckiego dotarł do 7 p. uł. 15 marca 1919 r. Przed wyruszeniem na front bohater niniejszego artykułu odwiedził jeszcze swoich rodziców i dołączył do szwadronu, gdy ten dotarł do pozostałych pododdziałów pułku. Porucznika na czas jego nieobecności zastępował ppor. Aleksander Bieliński³⁷.

Po dotarciu do pułku por. Piasecki poprowadził 1 szwadron w szarży pod Berdówką (16 kwietnia 1919 r.), podczas której pododdział poniósł duże straty osobowe oraz w koniach. Jak wspominał po latach porucznik:

„Byli ułani bez koni, były konie bez ułanów, trzeba było odpowiednio dobrać, bo przecież siodło, ogłowie, czy popręgi nie są uniwersalne, żeby pasowały na każdego konia, a trzeba je dopasowywać. Mój koń «Bojek» otrzymał ranę w prawą zadnią nogę. Musiałem wziąć konia i z szeregu naturalnie tak samo trzeba było siodło i popręgi dopasowywać. Noga «Bojka» mi spuchła wydawać się mogło, że do służby już będzie niezdolny – odesłany transportem kolejowym do Warszawy do szpitala koni – wrócił zdrowy, dożył w 7. pułku ułanów na łaskawym chlebie do 1939 roku»³⁸.

Na Froncie Litewsko-Białoruskim 7 p. uł. znajdował się do 23 stycznia 1920 r. W tym czasie pododdziały pułku, również dowodzony przez por. Piaseckiego 1 szwadron, stoczyły wiele walk z wojskami sowieckimi, m.in. w lipcu pod Mołodeczmem, w sierpniu pod Mińskiem, od 17 sierpnia do 27 września w rejonie Połock–Lepel, a od 18 do 22 października pod Berezyną i Dzwoniem. Pułk 23 października 1919 r. został przesunięty do rejonu Budzławia na odpoczynek. Tydzień później na front wyruszył dywizjon złożony z dwóch szwadronów kombinowanych, wzmocnionych po jednym plutonie karabinów maszynowych, pod dowództwem por. Piaseckiego. Zadaniem przydzielonego do grupy dowodzonej przez mjr. Kazimierza Jacynika dywizjonu było prowadzenie rozpoznania i jej ubezpieczenie.

³⁶ Łącznie pułk składający się z 1, 2, 3, 4 i szwadronu KM liczył 581 żołnierzy oraz 568 koni. W Warszawie sformowano 5 szwadron, który następnie stał się szwadronem jazdy dywizyjnej; Smoliński, *Jazda*, 47.

³⁷ IJPL, sygn. KOL.73, „Niektóre moje wspomnienia”, Wpis pt. „Wypad na tyły Lidy. Szarża pod Berdówką”, Nicea, kwiecień 1953 r., 1, rkps; Janusz Nawrot, *Z dziejów 7 Pułku Ułanów Lubelskich 1918–1939* (Mińsk Mazowiecki: Wyd. Muzeum Ziemi Mińskiej w Mińsku Mazowieckim, 2018), 31.

³⁸ IJPL, sygn. KOL.73, „Niektóre moje wspomnienia”, Wpis pt. „Wypad na tyły Lidy. Szarża pod Berdówką”, Nicea, kwiecień 1953 r., 21–22, rkps.

W listopadzie 1919 r. dywizjon por. Piaseckiego powrócił do pułku, a 1 grudnia 1919 r. porucznik został awansowany do stopnia rotmistrza³⁹.

7 Pułk Ułanów, w tym również 1 szwadron rtm. Piaseckiego, 25 stycznia 1920 r. został przetransportowany na Łotwę, gdzie ubezpieczał linię kolejową Dyneburg – Ryga na odcinku Dyneburg – Jakobstadt. Miało to związek z zawartym pomiędzy stronami polską i łotewską porozumieniem z 30 grudnia 1919 r. Działania przeciwko wojskom sowieckim, które rozpoczęły się 3 stycznia 1920 r. w ramach kampanii łatgalskiej (kryptonim „Zima”), dały zamierzony sukces. Jednostki Armii Czerwonej zostały wyparte poza granice Łotwy i odbito Dyneburg⁴⁰.

W kwietniu 1920 r. 7 p. uł. opuścił Łotwę i został włączony do I Brygady Jazdy (dalej: BJ) dowodzonej przez płk. Belinę-Prażmowskiego. W składzie brygady w maju pułk brał udział w walkach nad rzekami Dżisną i Dźwińną, a w czerwcu w kontrofensywie dowodzonej przez gen. por. Kazimierza Sosnkowskiego Armii Rezerwowej, skierowanej przeciwko sowieckiej XV Armii. W wiosennych działaniach 7 p. uł. w zastępstwie mjr. Głuchowskiego (dowodził podgrupą) prowadził rtm. Piasecki⁴¹.

Na przełomie czerwca i lipca 1920 r. 7 p. uł. na czele ze swoim dowódcą rtm. Piaseckim został transportami kolejowymi przerzucony na Wołyń w okolice Równego, co miało związek z niekorzystnym położeniem wojska polskiego na tym odcinku frontu. Rotmistrz po raz kolejny podczas swojej drogi wojennej trafił na Wołyń. Tam działania 7 p. uł. podzielone były na trzy fazy. Od 1 do 9 lipca pułk walczył w rejonie Równego, następnie od 10 lipca do 5 sierpnia miał miejsce odwrót za rzekę Styr i obrona w rejonie Łucka, wziął udział w bitwie pod Brodami i Beresteczkiem, a od 6 do 12 sierpnia odbywał się dalszy odwrót na linię rz. Bug i osłona odcinka tej rzeki na wschód od Uhrynowa. Ułanom przyszło mierzyć się z 1 Armią Konną. Niestety, ostatecznie nie udało się zatrzymać ofensywy sowieckiej⁴².

³⁹ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Główna Karta Ewidencyjna, 11.

⁴⁰ W 1929 r. płk Piasecki został odznaczony łotewskim „Medalem Pamiątkowym 1918–1928”; Dziennik Personalny Ministerstwa Spraw Wojskowych (dalej: Dz. Pers.), nr 12, 6 VIII 1929 r., 238.

⁴¹ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Arkusz ewidencyjno-kwalifikacyjny, 32–34; Jerzy Kirszak, *Armia Rezerwowa gen. Sosnkowskiego w roku 1920* (Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej, 2013), 61, 78; Odziemkowski, *7 Pułk*, 5.

⁴² Smoleński i Marian Żebrowski, *Księga dziejów 7 Pułku Ułanów Lubelskich im. gen. K. Sosnkowskiego* (Londyn: Koło Żołnierzy 7. P. Ułanów Lubelskich im. gen. K. Sosnkowskiego, 1969), 162. Szerz. nt. walk z 1 Armią Konną zob. m.in.: Smoliński, *1 Armia Konna podczas walk na polskim teatrze działań wojennych w 1920 roku. Organizacja, uzbrojenie, wyposażenie oraz wartość bojowa* (Toruń: Wyd. Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2008); Daniel Koreś i Maciej Żuczowski, „Walki Grupy Operacyjnej Jazdy generała podporucznika Jana Sawickiego z 1 Armią Konną pod Beresteczkiem, Radziwiłłowem i Brodami

Na Wołyniu doszło do ważnych zmian dla rtm. Piaseckiego oraz 7 p. uł. Najpierw 7 lipca 1920 r. rotmistrz został oficjalnie zatwierdzony na stanowisku dowódcy pułku, a dekretem L.2209 z 15 lipca 1920 r. awansowany z dniem 1 kwietnia 1920 r. do stopnia majora w grupie oficerów byłych Legionów Polskich⁴³. Okoliczności objęcia stanowiska dowódcy 7 p. uł. tak na kartach swych wspomnień przedstawił bohater niniejszego artykułu:

„Ja dowodziłem pułkiem w stopniu rotmistrza, obecnie przybył starszy kolega jeszcze z 1914 roku – mjr Lewandowski Jan – kto będzie dowódcą? Naturalnie major; więc pytam majora, kiedy mam mu przekazać funkcję? Na to kochany Jaś Lewandowski odpowiada: «ja wolę żebyś Ty był dowódcą pułku. Dla pułku to będzie dobrze». Zrobił to w taki szczerzy, koleżeński sposób, że ja wcale nie przekonany milcząco zgodziłem się z nim i pozostało jak było. Major Lewandowski pełnił funkcję zastępcy»⁴⁴.

Pułk opuścił Wołyń 12 sierpnia 1920 r. i przez Rakołupy został skierowany do Rejowca, gdzie dotarł trzy dni później, a tam wszedł w skład IV BJ dowodzonej przez ppłk. Adama Nałęcz-Nieniewskiego, którego czasowo zastępował dotychczasowy dowódca 3 p. uł. mjr Cyprian Bystram (ppłk Nałęcz-Nieniewski przebywał w tym czasie w Warszawie). Brygada 16 sierpnia 1920 r. stoczyła walki z sowieckimi jednostkami piechoty z Grupy Mozyrskiej pod Cycowem, która zmierzała w kierunku Lublina. Pod Cycowem IV BJ, a w jej składzie 7 p. uł. pod dowództwem mjr. Piaseckiego, rozbiła sowieckie jednostki. O wyniku walk i rozproszeniu przeciwnika przesądziła m.in. szarża 1 szwadronu 7 p. uł.⁴⁵ Pułk w bitwie poniósł duże straty, zginęli m.in. dwaj oficerowie – ppor. Bieliński oraz ppor. Michał Stawisz-Pohoski. Jak wspominał inny z oficerów 7 p. uł., por. Józef Szostak: „Rotmistrz Piasecki był wściekły za straty pod Cycowem, ale głównie za śmierć ppor. Bielińskiego i Pohoskiego”⁴⁶. Zwłaszcza bolesna dla mjr. Piaseckiego była śmierć ppor. Bielińskiego.

29 lipca – 5 sierpnia 1920 r.”, w *Do szarży marsz, marsz... Studia z dziejów kawalerii*, t. 3, red. Smoliński (Toruń: Wyd. Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2012).

⁴³ Dz. Pers., nr 28, 28 VII 1920 r., 646.

⁴⁴ IJPL, sygn. KOL.73, „Niektóre moje wspomnienia”, Wpis pt. „Wołyń rok 1920”, b.m., b.d., 5–6, rkps.

⁴⁵ Szerzej o przebiegu bitwy pod Cycowem zob. m.in. Odziemkowski, *Cyców 1920* (Warszawa: Wyd. Bellona, 1992).

⁴⁶ Józef Szostak, *Moja służba Niepodległej. Wspomnienia pułkownika dyplomowanego Józefa Szostaka „Filipa” (1897–1984)*, oprac. Koreś (Wrocław – Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej, 2019), 152. W okresie dwudziestolecia międzywojennego w latach 1926–1927 na łamach *Przeglądu Kawalerskiego* bitwa pod Cycowem była przedmiotem polemiki pomiędzy bohaterem niniejszego artykułu, płk. Cyprianem Bystramem a jednym z jej uczestników mjr. dypl. Bronisławem Rakowskim. Chodziło m.in. o różną interpretację wydawanych przez

Następnie od 17 sierpnia 1920 r. 7 p. uł. rozpoczął pościg za wojskami sowieckimi, tocząc pod Sosnowicą zwycięską walkę z oddziałem sowieckim złożonym m.in. z batalionu piechoty, a trzy dni później osiągnął rejon miasta Wysokie Litewskie. 20 sierpnia 1920 r. nastąpiła czasowa zmiana na stanowisku dowódcy pułku. Miejsce mjr. Piaseckiego zajął mjr Lewandowski, a ten pierwszy został wyznaczony dowódcą IVb BJ, wchodzącej w skład Grupy Operacyjnej Jazdy ppłk. Nałęcza-Nieniewskiego⁴⁷. Na czele brygady 31 sierpnia 1920 r. mjr Piasecki wkroczył przez Augustów, Sejny do Suwałk⁴⁸.

We wrześniu 1920 r. mjr Piasecki uczestniczył w bitwie nad Niemnem (20–28 września 1920 r.), brał udział w działaniach pościgowych za jednostkami sowieckimi, wkraczając m.in. 28 września 1920 r. do Lidy. Tak opisano działania majora w zajęciu miasta:

„Między godziną 13 a 14 grupa jazdy dochodzi do Dubowa. W lasach na południe od tej miejscowości meldowany nieprzyjaciel (piechota i konnica). Kolumna nieprzyjacielska w marszu od zachodu na wschód stara się przebić; Lida w tej chwili ma być zajęta przez własną piechotę. [IVb] brygada [jazdy] majora Piaseckiego szarżą konną 7-go pułku ułanów uderza na atakującą nieprzyjacielską piechotę, którą podtrzymywały liczne karabiny maszynowe strzelające z flank. Uderzeniem tym w pościgu w kierunku na Lidę brygada majora Piaseckiego wzięła około 600 jeńców, 3 działa i 6 karabinów maszynowych. [...] Należy podkreślić nadzwyczaj zdecydowaną akcję majora Piaseckiego i brawurowy atak 7-go pułku ułanów⁴⁹.

Grupa Operacyjna Jazdy ppłk. Nałęcza-Nieniewskiego została rozwiązana 8 października 1920 r. Przeorganizowano IV BJ, a jej dowódcą został mjr Piasecki. Ostatnim zadaniem brygady w wojnie polsko-sowieckiej był zagon na Krzywicze (północny wschód od Mińska), przeprowadzony w dniach 10–14 października 1920 r. Następnie na mocy porozumień z 18 października 1920 r. nastąpiło zawieszenie broni, ale IV BJ, podobnie

---

dowódcę IV BJ rozkazów. Spór pomiędzy płk. Bystramem a ppłk. Piaseckim przerodził się w sprawę honorową zakończoną przez zastępców obu stron bez pojedynku; zob. Bronisław Rakowski, „Bój pod Cycowem”, *Przegląd Kawaleryjski* 3, nr 4 (1926): 17–32; Cyprian Bystram, „Bój IV-ej brygady kawalerii pod Cycowem”, *Przegląd Kawaleryjski* 3, nr 6 (1926): 69–82; Bronisław Rakowski i Zygmunt Piasecki, „Jeszcze o boju pod Cycowem”, *Przegląd Kawaleryjski* 4, nr 3 (1927): 305–310.

⁴⁷ Grupa Operacyjna Jazdy ppłk. Nałęcza-Nieniewskiego składała się z IVa (w jej składzie znalazł się m.in. 3. p. uł.) i IVb BJ (złożona m.in. z 7 p. uł., trzech szwadronów Jazdy Ochotniczej mjr. Jaworskiego). Zadaniem grupy był zagon na głębokie tyły nieprzyjaciela w kierunku Druskienniki – Marcikańce – Lida oraz opanowanie mostów na Niemnie.

⁴⁸ IJPL, sygn. KOL.73, „Niektóre moje wspomnienia”, Wpis pt. „1920 rok. Od Sokala do Suwałk na tyłach. Cyców”, b.m., b.d., 70–73, rkps.

⁴⁹ Marek Tarczyński, oprac., *Bitwa Niemeńska 29 VIII – 18 X 1920. Dokumenty operacyjne*, cz. 2, 20 IX – 18 X (Warszawa: Oficyna Wydawnicza Rytm, 1999), 368.

jak inne polskie jednostki wojskowe, prowadziła służbę patrolową na wyznaczonej linii demarkacyjnej. Wchodzące w skład brygady dowodzonej przez mjr. Piaseckiego pułki zostały rozlokowane w rejonie miejscowości Łużki (7 p. uł.) i Głębokie (3 p. uł. i 16 p. uł.)⁵⁰. Major Piasecki pozostawał dowódcą IV BJ do 12 lutego 1921 r., po czym powrócił na poprzednie stanowisko w 7 p. uł. Zadaniem majora było przede wszystkim sprawne przeprowadzenie pułku z linii demarkacyjnej Druja – Dzisna do tymczasowego garnizonu w Kraśniku, gdzie w 1918 r. formowano oddział⁵¹.

Wojna polsko-sowiecka ostatecznie zakończyła się zawarciem 18 marca 1921 r. traktatu pokojowego w Rydze. Swoją rolę w pokonaniu Armii Czerwonej miał także mjr Piasecki. Patrząc na jego dokonania z lat 1918–1921, można stwierdzić, że był oficerem odważnym, oddanym, potrafił się poświęcić, nie unikał walk, starając się należycie wypełniać rozkazy przełożonych. Uczestniczył w wielu walkach, dowodzeni przez niego żołnierze wykonywali wymagające zadania, ale na takie godził się ich dowódca. Piasecki był rygorystycznym dowódcą, ale żołnierze go szanowali, podziwiali, cenili. W trakcie wojen jako dowódca pułku czy brygady oczywiście popełniał błędy, podejmował złe decyzje, co było nieuniknione. Jednak chociażby dowodzony przez niego 7 p. uł. zapisał się twardymi zgłoskami na kartach historii polskiego oręża. W dużej mierze nie byłoby to możliwe bez posiadającego odpowiednie cechy charakteru dowódcy. Również przełożeni pozytywnie ocenili jego dokonania w szeregach WP podczas walk o utrzymanie niepodległości Polski w latach 1918–1921. W opinii z 28 grudnia 1920 r. gen. por. Edward Rydz-Śmigły napisał o mjr. Piaseckim: „Karny, bardzo lojalny w stosunku do przełożonych, taktowny mimo energii i wysokich wymagań w stosunku do podwładnych, lubiany przez nich i wysoko ceniony. Pierwszorzędny temperament kawalerski w połączeniu z roztropnością i doświadczeniem bojowym, typowy w dobrym znaczeniu oficer jazdy, bardzo odważny”⁵². Natomiast oficer 1 dywizjonu artylerii konnej z 1920 r. kpt. Stanisław Kopański na kartach swych wspomnień napisał: „W czasie ostatnich walk nabrałem dużo uznania dla 7 pułku ułanów i jego dowódcy, rotmistrza (późniejszego generała) Piaseckiego, zdolnego, odważnego, a równocześnie rozważnego oficera. Dbał on w boju o przydzieloną do pułku artylerię, co nie zawsze było cechą dowódców kawalerii”⁵³. I dodał na kolejnych stronach: „Jak już wspominałem, rtm. Piasecki, który objął następnie

⁵⁰ Nawrot, *Z dziejów*, 41–42.

⁵¹ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Główna Karta Ewidencyjna, 11; Odziemkowski, *7 Pułk*, 8.

⁵² CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Tymczasowa lista kwalifikacyjna dla oficerów, 38.

⁵³ Stanisław Kopański, *Moja służba w Wojsku Polskim 1917–1939* (Londyn: Katolicki Ośrodek Wydawniczy „Veritas”, 1965), 84.

pułk, dowodził nim w boju z dużym talentem kawaleryjskim. 7 pułk ułanów był bojowym, ofiarnym pułkiem, bez zarozumiałości i tendencji do reklamy⁵⁴.

Za udział w wojnach o niepodległość Polski w latach 1914–1920 mjr Piasecki został trzykrotnie odznaczony najwyższym polskim odznaczeniem wojennym – VM klasy III, IV i V. Poza nim jeszcze dwóch innych oficerów przedwojennego WP było trzykrotnymi kawalerami tego orderu, ale tylko „Dublańczyk” w korpusie oficerów kawalerii⁵⁵. W znajdujących się w teczce personalnej Piaseckiego zachowanych wnioskach podkreślano jego odwagę i szybkość decyzji w trakcie walk. We wniosku o odznaczenie z 8 października 1920 r. Krzyżem Srebrnym VM V klasy płk Nałęcz-Nieniewski podkreślał dokonania mjr. Piaseckiego m.in. pod Cycowem i zawarł następujące zdanie: „pod każdym względem wybitnym oficerem o dużych zdolnościach taktycznych, szybkiej orientacji, dobrej ocenie sytuacji, a w walkach prowadzi swe oddziały osobiście będąc przykładem męstwa”⁵⁶. Natomiast we wniosku o Krzyż Złoty VM IV klasy pułkownik podkreślił „wybitną działalność” mjr. Piaseckiego jako dowódcy 7 p. uł. w bitwie niemeńskiej, „odznaczając się wielkim męstwem”⁵⁷.

Do odremontowanych budynków koszarowych w Kraśniku 7 p. uł. trafił w połowie marca 1921 r. Jednak pułku nie wprowadzał mjr Piasecki, a jego zastępca mjr Lewandowski, co było związane z udziałem tego pierwszego od 5 marca do 19 kwietnia 1921 r. w kursie informacyjnym dla wyższych dowódców w Warszawie⁵⁸. W czasie jego trwania na początku drugiej dekady marca 1921 r. w Kraśniku odbyły się ważne uroczystości w dziejach „Ułanów Lubelskich”. Najpierw 22 marca 1921 r. 7 p. uł. otrzymał z rąk szefa pułku (od grudnia 1920 r.) gen. Sosnkowskiego sztandar, który następnego dnia marsz. Piłsudski udekorował Krzyżem Srebrnym VM. Na te uroczystości przyjechał z kursu w Warszawie do Kraśnika mjr Piasecki, który 22 marca odebrał z rąk gen. Sosnkowskiego sztandar, a następnego dnia trzymał go, klęcząc, gdy marsz. Piłsudski dokonywał dekoracji. Następnie Marszałek odznaczył mjr. Piaseckiego krzyżami VM dwóch klas III i IV (V klasy otrzymał 6 września

⁵⁴ Ibid., 93.

⁵⁵ Dz. Pers., nr 55, 14 XII 1922 r., 907.

⁵⁶ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Wniosek na odznaczenie orderem „Virtuti Militari” w myśl uchwały Kapituły Tymczasowej z 23 I 1920 r., Niehniewicze, 8 X 1920 r., 4.

⁵⁷ Ibid., Wniosek na odznaczenie orderem „Virtuti Militari” w myśl uchwały Kapituły Tymczasowej z 23 I 1920 r., Dawydki, 22 X 1920 r., 2.

⁵⁸ Ibid., Główna Karta Ewidencyjna, 11.

1920 r.)⁵⁹. Dla majora oraz pozostałych żołnierzy 7 p. uł. te uroczystości były wzruszającymi i podniosłymi chwilami.

Po zakończeniu kursu mjr Piasecki udał się do Przasnysza, gdzie w kwietniu 1921 r. na okres dwóch miesięcy został przeniesiony 7 p. uł. Major objął obowiązki dowódcy pułku, a krótki okres stacjonowania jednostki w Przasnyszu tak zapamiętał:

„Żył się życiem prowincji i to zapadłej, bo do najbliższej stacji kolejowej było około 30 kilometrów. Koszary były częściowo zburzone za pierwszej wojny. Zbudowane bez ładu i bez przyzwoitych ogrodzeń. Do koszar należał duży plac, obejmujący paręset ha. [...] Pobyt w Przasnyszu nie był pociągający, jedynie okolica była pełna miłych, sympatycznych ludzi. [...] Życie nasze w Przasnyszu wyglądało na bardzo nieskomplikowane”⁶⁰.

Pod koniec czerwca 1921 r. 7 p. uł. przeniesiono do Mińska Mazowieckiego, gdzie stacjonował do 1939 r.⁶¹ Dla mjr. Piaseckiego spotkanie z tym miastem nie było jego pierwszym w życiu, ponieważ jeszcze w czasie studiów w 1912 r. był na praktyce w miejscowej fabryce mostów⁶². Major jako dowódca pułku oraz dowódca garnizonu był m.in. odpowiedzialny za dbanie o odpowiedni poziom wyszkolenia żołnierzy, porządek i dyscyplinę wojskową, reprezentowanie miejscowych jednostek WP w kontaktach z władzami Mińska Mazowieckiego. Po roku dowodzenia 7 p. uł. w warunkach pokojowych w mińskim garnizonie dowódca I BJ płk Głuchowski wystawił mjr. Piaseckiemu następującą opinię:

„Wielkiej wartości jako człowiek. Pracowity, sumienny, koleżeński, o żołnierzy dbały. Zna potrzeby i pracę żołnierza – wchodzi w każdy drobiazg. [...] Inteligentny, przy tym stale pogłębia swą wiedzę. Bardzo dobry organizator. Pułk świetnie zorganizował. Kierownik korpusu oficerskiego, pomimo swego młodego wieku bardzo dobry, stanowczy, taktowny i wymagający. [...] Jako dowódca pułku bardzo dobry – zasadniczo nadaje się na wyższe dowództwo. Brygadą już dowodził z bardzo dodatnimi wynikami”⁶³.

W 1924 r. w wieku 31 lat mjr Piasecki został awansowany do stopnia podpułkownika ze starszeństwem z 1 lipca 1923 r. z 5 lokatą w korpusie oficerów jazdy⁶⁴.

⁵⁹ Krzysztof Szczypiorski, *Dzieje Ułanów Lubelskich* (Warszawa: Muzeum Ziemi Mińskiej, 2018), 70.

⁶⁰ Zygmunt Piasecki, „W garnizonie”, *Ułani Lubelscy* nr 4 (1955): 72–73.

⁶¹ Odziemkowski, *7 Pułk*, 8.

⁶² Piasecki, „W garnizonie”, 74.

⁶³ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Roczne uzupełnienie listy kwalifikacyjnej za rok 1922, 51.

⁶⁴ Dz. Pers., nr 32, 2 IV 1924 r., 167.

Dowódca 7 p. uł. czekał na kolejną gwiazdkę prawie cztery lata. Rok po awansie miał wziąć udział od 1 maja do 1 sierpnia 1925 r. w II Kursie Oficerów Sztabowych Kawalerii w Centralnej Szkole Kawalerii w Grudziądzu, ale ostatecznie nie został na niego powołany⁶⁵. W Grudziądzu ppłk Piasecki przebywał za to w terminie od 12 kwietnia do 10 lipca 1926 r. na III Kursie Oficerów Sztabowych Kawalerii⁶⁶. Do przemianowanej w listopadzie 1925 r. na Obóz Szkolny Kawalerii grudziądzkiej szkoły podpułkownik wyjechał przed zamachem majowym (12–15 maja 1926 r.). Pułkiem w tym wydarzeniu dowodził jego zastępca, ppłk SG Kazimierz Stamirowski⁶⁷. Po raz kolejny bohater niniejszego artykułu nie sprawował funkcji dowódcy 7 p. uł. w ważnych dla oddziału momentach.

Po zakończeniu 16 lipca 1926 r. III Kursu Oficerów Sztabowych Kawalerii ppłk Piasecki powrócił na uprzednio zajmowane stanowisko⁶⁸. Niezwykle intensywny dla niego był kolejny rok służby w WP, obfitujący w wydarzenia pozytywne oraz negatywne. Poza obowiązkami służbowymi, jak m.in. uczestnictwo od 28 do 30 marca 1927 r. w ćwiczeniu aplikacyjnym w budynku kasyna oficerskiego 1 pułku szwoleżerów przy ul. Ułańskiej w Warszawie⁶⁹ czy czasowym pełnieniu w zastępstwie obowiązków dowódcy 12 Brygady Kawalerii (dalej: BK) (od 25 marca do 6 maja 1927 r.)⁷⁰, ppłk Piasecki zadbał o swoje życie prywatne. W 1927 r. w archikatedrze św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty w Lublinie zawarł związek małżeński z Zofią z domu Bielińską, która była córką Adama (właściciela majątku Turka pod Lublinem) i Zofii z Zarańskich, a także siostrą poległego w bitwie pod Cycowem ppor. Bielińskiego. Małżonkowie Piaseccy mieli dwójkę potomstwa: syna Andrzeja (ur. 1929) i córkę Zofię (ur. 1932)⁷¹.

Niebywale nieprzyjemne dla dowódcy i całego 7 p. uł. wydarzenia rozegrały się w listopadzie 1927 r. i miały związek z kłaczą marsz. Piłsudskiego – Kasztanką. Od 1922 r. była pod opieką „Ułanów Lubelskich”. Z Mińska Mazowieckiego przewożono ją do Sulejówka bądź do Warszawy na defilady i obchody

⁶⁵ Ibid., nr 51, 6 V 1925 r., 245; nr 65, 18 VI 1925 r., 330.

⁶⁶ Ibid., nr 16, 12 IV 1926 r., 113; Lesław Kukawski, Juliusz S. Tym i Teodor Wójcik, *Kawalerska Alma Mater w Grudziądzu 1920–1939. Zarys dziejów* (Grudziądz: Fundacja na Rzecz Tradycji Jazdy Polskiej, 2008), 123, 526.

⁶⁷ Smoleński i Żebrowski, *Księga dziejów*, 298.

⁶⁸ CAW-WBH, 2 Dywizja Kawalerii, sygn. I.314.3.1, Dowództwo 2. Dywizji Kawalerii, Rozkaz nr 28, L.dz. 2020/26, Warszawa, 23 VII 1926 r., b.p.

⁶⁹ Ibid., Dowództwo 2. Dywizji Kawalerii, Rozkaz nr 6, L.dz. 1092/27, Warszawa, 15 III 1927 r., b.p.

⁷⁰ Ibid., Dowództwo 2. Dywizji Kawalerii, Rozkaz nr 14, L.dz. 1899/26, Warszawa, 9 V 1927 r., b.p.

⁷¹ Andrzej Wojtaszak, *Generalicja Wojska Polskiego w latach 1935–1939 (Analiza grupy funkcjonalno-dyspozycyjnej)* (Szczecin: Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2018), 289.

państwowe. 11 listopada 1927 r. Kasztanka była dosiadata przez marsz. Piłsudskiego podczas uroczystości niepodległościowych. Następnie dziesięć dni później została odesłana (niestety nie udało się ustalić na czyje konkretnie polecenie) bez eskorty transportem kolejowym do Mińska Mazowieckiego, w czasie którego doznała urazu wewnętrznego. Tak po latach wspominał wydarzenia związane z Kasztanką bohater niniejszego artykułu:

„Można sobie wyobrazić, co biedna «Kasztanka» musiała przechodzić, jak się ślizgać w środku wagonu podczas wekslowania pociągu na międzytorach. Musiała upaść i nadwyrężyła sobie kręgosłup – bo jak otworzyliśmy wagon – leżała – nie mogła się podnieść. Żołnierze wynieśli ją na rękach z wagonu na platformę i tak przynieśli ją do koszar. Położyła się i na 3–4 dzień zmarła. Nadwyrężenie było tego rodzaju, że żaden z weterynarzy, a było ich kilku, nic nie mogli poradzić. Po jej śmierci pojechałem do Belwederu, żeby osobiście zawiadomić o wypadku, pomimo że wysłałem meldunek telefoniczny. W Belwederze przyjęli mnie jak tego, który jest winien wypadkowi. [...]. Marszałek wcale mnie nie chciał widzieć”⁷².

Śmierć Kasztanki oraz reakcja marsz. Piłsudskiego były niezwykle bolesnymi momentami dla ppłk. Piaseckiego.

Parę miesięcy później po tych wydarzeniach miały miejsce kolejne duże zmiany w życiu ppłk. Piaseckiego. Na początku 1928 r. w wieku 35 lat został awansowany do stopnia pułkownika ze starszeństwem z 1 stycznia 1928 r. i 10 lokatą w korpusie oficerów kawalerii⁷³. Natomiast pod koniec stycznia 1928 r. powołano go na rozpoczynający się 3 lutego 1928 r. trzymiesięczny III Unifikacyjny Kurs Dowódców Pułków, który odbył się w Doświadczalnym Centrum Wyszkożenia w Warszawie⁷⁴. Po powrocie ze szkolenia płk Piasecki od 13 do 30 czerwca 1928 r. przebywał w 1 Szpitalu Okręgowym w Warszawie. Od początku służby pokojowej w WP była to już kolejna wizyta szpitalna bohatera niniejszego artykułu, który zmagał się z poważnymi problemami zdrowotnymi. Pięć lat wcześniej od 1 grudnia 1922 r. do 15 lutego 1923 r. leczył się w Szpitalu Ujazdowskim w Warszawie, a po wyjściu do 25 kwietnia 1923 r. kurował się podczas urlopu zdrowotnego i wypoczynkowego⁷⁵.

Jeszcze w trakcie leczenia szpitalnego 19 czerwca 1928 r. płk Piasecki został wyznaczony (w związku z nieobecnością płk. Jana Głogowskiego) p.o.

⁷² IJPL, sygn. KOL.73, „Niekóre moje wspomnienia”, Wpis pt. „Szkie o koniu”, Nicea, czerwiec 1953 r., 9, rkps.

⁷³ Dz. Pers., nr 1, 2 I 1928 r., 2.

⁷⁴ Ibid., nr 2, 20 I 1928 r., 9.

⁷⁵ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Arkusze ewidencyjno-kwalifikacyjny, 33; Czesław Witkowski, *Garnizon Warszawa 1918–1939* (Oświęcim: Wyd. Napoleon V, 2014), 185.

dowódcy 12 BK. Funkcję tę sprawował do 10 sierpnia 1928 r., po czym ponownie objął obowiązki dowódcy 7 p. uł.⁷⁶ Jednak w drugiej połowie 1928 r. płk Piasecki z powodu wspomnianych problemów ze zdrowiem (rozszerzenie tętnicy głównej i objawy zwyrodnienia mięśnia sercowego) chciał odejść z wojska. Komisja lekarska po szczegółowym przebadaniu stwierdziła, że pułkownik był zupełnie niezdolny do służby wojskowej (kategoria E). Jednakże na mocy decyzji władz wojskowych, a w szczególności dzięki wpływom gen. Orlicza-Dreszera, nie tylko pozostał w WP, ale został przeniesiony na nowe stanowisko służbowe⁷⁷. Pułkownika Piaseckiego na początku 1929 r. wyznaczono dowódcą 17 BK w Hrubieszowie⁷⁸. Zastąpił na stanowisku płk. Konrada Piekarskiego, który najpierw został oddany do dyspozycji dowódcy Okręgu Korpusu nr VI, a 31 sierpnia 1929 r. przeniesiony w stan spoczynku. Brygada wchodziła w skład 4 Dywizji Kawalerii (dalej: DK) i składała się z 24 p. uł. oraz 2 Pułku Strzelców Konnych (dalej: psk)⁷⁹.

Po prawie dziewięciu latach dowodzenia 7 p. uł. płk. Piaseckiemu przyszło rozstać się z „Ułanami Lubelskimi”. Jednakże czy przydział do oddalonego o prawie 300 km od Mińska Mazowieckiego Hrubieszowa na stanowisko dowódcy 17 BK był spełnieniem marzeń i aspiracji pułkownika? Sądzę, że wolałby wyjechać do większego garnizonu, miasta o większych możliwościach. Ponadto pułkownik jako zwolennik Piłsudskiego i mocno przywiązany do tradycji legionowych zapewne chciał dowodzić brygadą, w składzie której choć jeden z pułków wywodził się z Legionów Polskich. Możliwe, że liczył na dowództwo np. w 12, 13 BK i pozostaniu pod zwierzchnictwem dowódcy 2 DK. To są jedynie domysły i przypuszczenia. Faktem było opuszczenie 7 p. uł. i rozpoczęcie nowego rozdziału w życiu. Z relacji ówczesnego mjr. Leona Mitkiewicza-Żółtka, wyznaczonego na nowego zastępcę dowódcy pułku, pułkownik bardzo przeżył odejście z 7 p. uł. Tak zapamiętał wieloletniego dowódcę pułku na krótko przed jego wyjazdem do Hrubieszowa:

„Pułkownik Zygmunt Piasecki był żonaty. Żona jego zamieszkiwała w koszarach pułkowych do czasu znalezienia mieszkania w Hrubieszowie. Pułkownika Piaseckiego osobiście nie znałem. Widziałem go kilkakrotnie i podziwiałem z racji jego licznych odznaczeń wojennych [...]. Otworzył nam drzwi sam pułkownik. Miał on dziwną twarz i całą

⁷⁶ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Roczne uzupełnienie listy kwalifikacyjnej za rok 1928, 75.

⁷⁷ Ibid., Lista Rewizyjna, 87–88.

⁷⁸ Dz. Pers., nr 5, 12 III 1929 r., 89.

⁷⁹ Ibid., nr 11, 6 VII 1929 r., 217; Tym, *Kawaleria w operacji i w walce. Koncepcje użycia i wyszkolenie kawalerii samodzielnej Wojska Polskiego w latach 1921–1939* (Warszawa: Księgarnia Historyczna, 2014), 63.

postawę. Twarz jego przypominała maskę pośmiertną. Wyłupiaste oczy, nad nimi czarne wąskie brwi ułożone wysoko na jednej linii. Koloryt twarzy jak u trupa. Wyrazisty nos i podbródek. Ogolony całkowicie. [...] Ubrany był on osobliwie. Zupełnie nieprzepisowo. Trochę, zdaje się, naśladował... Marszałka! Miał na sobie kurtkę oficerską koloru oliwkowego z cieniutkiego materiału, bardzo obszerną z pełnymi dystynkcjami pułkownika i z proporczykami 7 Pułku Ułanów. Spodnie – raczej szarawary, jak u jakiegoś kozaka z Siczy – koloru nieokreślonego, spadające luźno w długie buty niepomiernej wielkości⁸⁰.

Pułkownik Piasecki w garnizonie hrubieszowskim przebywał przez kilka miesięcy. Dowódca 4 DK, dobrze znany płk. Piaseckiemu, gen. bryg. Głuchowski wystawił mu następującą opinię za 1929 r.: „Ogromnej wartości oficer. Ogromnie ambitny, tak osobiście, jak i w pracy. Ma pewne braki i luki w wykształceniu fachowym, jednak posiada tak wielkie doświadczenie bojowe, że braki te pokrywa praktyką. Fizycznie słaby, dzięki wielkiej ambicji na służbie to się nie odbija. Nadaje się na stanowisko w zupełności⁸¹”.

Od 6 grudnia 1929 r. płk Piasecki uczestniczył w IV kursie w Centrum Wyższych Studiów Wojskowych w Warszawie. Wśród uczestników szkolenia znalazło się wielu wybitnych oficerów WP⁸². Podczas pobytu na szkoleniu pułkownik w marcu 1930 r. został wyznaczony dowódcą 5 Samodzielnej Brygady Kawalerii (dalej: SBK) w Krakowie z pozostawieniem na kursie⁸³. Zastąpił na stanowisku gen. bryg. Konstantego Plisowskiego, który 31 marca 1930 r. został zwolniony ze stanowiska dowódcy brygady „z równoczesnym oddaniem do dyspozycji ministra spraw wojskowych i zachowaniem dotychczasowego dodatku służbowego”, a 31 grudnia 1930 r. przeniesiony w stan spoczynku⁸⁴. W skład 5 SBK wchodziły 3 p. uł., 8 p. uł., 5 psk, 5 Dywizjon Artylerii Konnej (dalej: dak), 5 szwadron pionierów „Kraków” i 5 szwadron samochodów pancernych⁸⁵.

Pułkownik Piasecki objął dowództwo nad brygadą 26 kwietnia 1930 r., mimo że kurs trwał jeszcze do 10 lipca. Przez pierwsze miesiące nie mógł

⁸⁰ Leon Mitkiewicz, *W Wojsku Polskim 1917–1938*, t. 2, *W Wojsku Polskim 1921–1930*, wstęp i oprac. Waldemar Rezmer (Toruń: Wyd. Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2017), 309–310.

⁸¹ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Roczne uzupełnienie listy kwalifikacyjnej za rok 1929, 80.

⁸² Dz. Pers., nr 8, 4 VII 1932 r., 338.

⁸³ Ibid., nr 8, 31 III 1930 r., 106.

⁸⁴ Ibid., 99; nr 17, 19 XII 1930 r., 397. Szerzej nt. okoliczności zwolnienia gen. Plisowskiego ze stanowiska dowódcy 5 SBK zob. m.in.: Koreś, *Konstanty Plisowski* (Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej, 2019), 33–35.

⁸⁵ Tym, *Kawaleria*, 75.

sprawować funkcji dowódcy, ponieważ w maju był na urlopie okolicznościowym, od 1 do 6 czerwca uczestniczył w podróży taktycznej prowadzonej przez inspektora armii gen. dyw. Leona Berbeckiego, a od 7 czerwca do 6 lipca w podróży taktycznej do Francji – oba wyjazdy realizowane były w ramach kursu w Centrum Wyższych Studiów Wojskowych w Warszawie⁸⁶.

Po powrocie z Francji płk Piasecki objął dowództwo nad brygadą. Niedługo potem od 14 do 18 lipca 1930 r. przeprowadził ćwiczenia aplikacyjne w terenie dla oficerów sztabu brygady przed odbywającą się w kolejnym miesiącu koncentracją letnią 5 SBK w rejonie Słotwina – Brzesko⁸⁷. Po roku dowodzenia brygadą dowódca Okręgu Korpusu nr V gen. bryg. Aleksander Narbutt-Łuczyński wystawił pułkownikowi następującą opinię:

„Energiczny, pełen inicjatywy, o wysokim poczuciu godności. Charakter dodatni. Stanowczość o cechach upor. Lojalny lecz kłótlivy. [...] Inteligentny o zdrowym zmyśle taktycznym. Umysł jasny mimo pozorów przeróżnych po przebytej chorobie. [...] Dobry organizator, pracuje planowo w zakresie szkolnictwa. W zagadnieniach administracyjnych i gospodarczych swoiste poglądy, często kolidujące z przepisami. Bardzo dobry kierownik wyszkolenia. Wymagający lecz sprawiedliwy, o podwładnych dbały”⁸⁸.

W kolejnych latach płk Piasecki starał się w należyty sposób wywiązywać się z obowiązków dowódcy brygady. Ogromnym dla niego sprawdzianem i wyzwaniem była organizacja w Krakowie w 1933 r. Wielkiej Rewii Kawalerii z okazji 250. rocznicy zwycięstwa Jana III Sobieskiego pod Wiedniem (12 września 1683 r.) 6 października 1933 r. na krakowskich Błoniach przed marsz. Piłsudskim oraz przedstawicielami rządu Rzeczypospolitej Polskiej, duchowieństwa, generalicją oraz pozostałymi dowódcami wielkich jednostek defilowało pod dowództwem gen. Orlicza-Dreszera 12 pułków kawaleryjskich. Uroczystość zakończyła się wieczorem rautem na Zamku Królewskim na Wawelu, wydanym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Ignacego Mościckiego⁸⁹.

Pułkownik Piasecki cały czas podnosił swoje umiejętności. W 1936 r. uczestniczył w kursie doskonalenia dowódców wielkich jednostek kawalerii dla wyższych dowódców. Kurs obejmował 7–8 ćwiczeń aplikacyjnych na mapie rozgrywanych w gmachu Generalnego Inspektoratu Sił Zbrojnych

⁸⁶ CAW-WBH, Krakowska Brygada Kawalerii, sygn. I.314.17.1, 5 Samodzielna Brygada Kawalerii, Rozkaz nr 9/30, Kraków, 26 IV 1930 r., b.p.; Rozkaz nr 11/30, Kraków, 31 V 1930 r., b.p.

⁸⁷ Ibid., Rozkaz Nr. 14/30, Kraków, 19 VII 1930 r., b.p.; Rozkaz nr 1/Konc., Kraków, 4 VIII 1930 r., b.p.

⁸⁸ CAW-WBH, AP, sygn. I.480.440, Zygmunt Piasecki, Roczne uzupełnienie listy kwalifikacyjnej za rok 1931, 74.

⁸⁹ Przemysław Wywiół, *Garnizon Wojska Polskiego w Krakowie w latach 1918–1939* (Kraków: Wyd. Księgarnia Akademicka, 2019), 403–404.

w Warszawie, a także podróż taktyczną z ćwiczeniem w terenie w rejonie Wąbrzeźna. Zakończenie kursu odbyło się 14 maja w Centrum Wyszkożenia Kawalerii w Grudziądzu⁹⁰. Niespełna rok po zakończeniu kursu dowódca 5 SBK, którą 1 kwietnia 1937 r. przemianowano na Krakowską BK, w wieku 44 lat został awansowany do stopnia generała brygady⁹¹. Na ten awans Piasecki czekał prawie dziewięć lat.

Rok przed awansem generalskim bohater niniejszego artykułu zadbał o byt swojej rodziny. 12 lutego 1936 r. kupił majątek w Ryczowie, gdzie znajdował się XIX-wieczny jednopiętrowy pałac zbudowany w eklektycznym stylu arkadowym, otoczony parkiem w stylu angielskim. Do Ryczowa rodzina Piaseckich przeniosła się z Domu Oficerów i Podoficerów Funduszu Kwaterunku Wojskowego przy ul. Śląskiej 7, gdzie mieszkali od momentu przybycia do Krakowa. Początkowo majątek był w złym stanie. Jak wspominała rodzina gen. Piaseckiego, lata 1936–1939 były niestety krótkim okresem świetności pałacu, w którym kwitło życie towarzyskie. Do Ryczowa przyjeżdżali oficerowie Krakowskiej BK. Generał mógł spędzać wolny czas w otaczającym pałac coraz piękniejszym parku. Piasecki posiadał talent artystyczny. Należał do tego grona oficerów WP, cechującego się szerokimi horyzontami myślowymi, którzy wolny czas spędzali trzymając w rękę pędzel i ołówek. Mimo że nie ukończył studiów artystycznych, stworzył wiele prac. W jego twórczości pojawiały się głównie motywy konia, psa i zwierzyny łownej, a dzieła o tej tematyce powstawały techniką akwarelową. To właśnie Piasecki w 1921 r. zaprojektował odznakę pamiątkową 7 p. ul. Tworzył także przedmioty codziennego użytku, które powstawały tylko dla potrzeb prywatnych po jednym egzemplarzu. Te zachowane do dziś stanowią przykłady polskiego *art déco* z elementami zaczerpniętymi z rodzimej sztuki ludowej. Dowódca krakowskiej brygady ceniony był także jako producent nalewek, którymi częstował gości. W Ryczowie oraz w okolicy znany był z pomagania ludziom. Organizował polowania, a w 1932 r. założył i został pierwszym prezesem Krakowskiego Klubu Jazdy Konnej, który kontynuował tradycje Galicyjskiego Klubu Jazdy Panów⁹².

Niestety ten rodzinny czas w ryczowskim pałacu przerwał wybuch II wojny światowej. Jeszcze na rok przed rozpoczęciem działań wojennych

⁹⁰ Tym, *Kawaleria*, 313–314. W Centrum Wyszkożenia Kawalerii celem upamiętnienia zasług bojowych wybitnych polskich przywódców i odznaczonych orderem VM dowódców polskiej kawalerii salom i gabinetem wykładowym nadawano nazwy. Jedną z izb nosiła im. 7 p. ul. i płk. Piaseckiego; Wójcik, *Kształcenie oficerów zawodowych kawalerii Wojska Polskiego w latach 1919–1939* (Wrocław: Wyd. Uniwersytet Wrocławski, 2008), 132–133.

⁹¹ Piotr Stawecki, *Generałowie Polscy. Zarys portretu zbiorowego 1776–1945* (Warszawa: Bellona S.A., 2010), 75; Ryszard Rybka i Kamil Stepan, *Awanse oficerskie w Wojsku Polskim 1935–1939* (Warszawa: Fundacja CDCN, Księgarnia Akademicka, 2021), 417; Tym, *Kawaleria*, 86.

⁹² Zob. szerz.: Marta Tarabuła, *Pałac w Ryczowie wczoraj i dziś* (Kraków: Fundacja Pałac w Ryczowie, 2021).

gen. Piasecki uczestniczył od 28 listopada do 7 grudnia 1938 r. w IV kursie doskonalącym dla wyższych dowódców w Centrum Wyszkożenia Piechoty w Warszawie⁹³. Po powrocie generała do Krakowa rozpoczęły się gorączkowe przygotowania do działań wojennych.

Oceniając karierę wojskową gen. Piaseckiego w przedwojennym WP, uważam, że nie za bardzo potrafił się odnaleźć w międzywojennej rzeczywistości. Był dobrym oficerem na czas wojny, a pokojowa służba wojskowa nie do końca mu odpowiadała. Starał się swoje codzienne obowiązki wypełniać jak najlepiej, dbał o podległych mu żołnierzy, duży nacisk stawiał na należytą opiekę nad końmi. Jednak po kilku latach pokojowej służby z powodów zdrowotnych chciał odejść z wojska, ale czy tylko? Czy zatrzymanie go w służbie i wyznaczenie na nowe stanowisko służbowe było właściwym rozwiązaniem? W mojej ocenie nie, ponieważ dolegliwości zdrowotne Piaseckiego były dokuczliwe. Problemy z układem krążenia zapewne mocno utrudniały mu wykonywanie codziennych obowiązków, a w jego stanie powinien się oszczędzać. Złożeniem podania o zwolnienie tak naprawdę Piasecki zwrócił na siebie uwagę przełożonych. Kolejne nowe stanowiska służbowe i udział w kursach otworzyły mu drogę do szlifów generalskich, ale zapewne z każdym kolejnym rokiem czekał na moment przejścia w stan spoczynku i możliwość poprowadzenia własnego majątku ziemskiego, czego dowodem był zakup posiadłości w Ryczowie. Kariera wojskowa Piaseckiego w WP okresu dwudziestolecia międzywojennego właściwie nie charakteryzowała się niczym szczególnym. Był sumiennie wykonującym swoje obowiązki oficerem. W mojej ocenie najpierw zbyt długo dowodził 7 p. uł., a potem Krakowską BK. Przełożeni poza okresem 1928–1930 nie stawiali mu nowych wyzwań. Taką wielką, tragiczną próbą był niestety dla niego – jak i pozostałych polskich żołnierzy – wybuch II wojny światowej.

Krakowska BK według rozkazów naczelnych władz wojskowych weszła w skład Armii „Kraków”, dowodzonej przez gen. bryg. Antoniego Szyllinga. Prawe skrzydło armii osłaniała 7 Dywizja Piechoty. Skrzydła dywizji osłaniały: prawe – Wołyńska BK, a lewe Krakowska BK. Brygada gen. Piaseckiego miała bronić odcinek o szerokości ok. 15 km od drogi Tarnowskie Góry – Siewierz – Zawiercie do drogi Koszęcin – Żarki na północy. Brygada składała się z 3 p. uł., 8 p. uł., 5 psk, 5 dak, 5 szwadronu łączności, 5 szwadronu pionierów, 5 szwadronu kolarzy, 51 dywizjonu pancernego, 85 baterii artylerii przeciwlotniczej, batalionu Obrony Narodowej „Lubliniec”⁹⁴.

⁹³ Grzegorz Gołębiowski, *Zanim został „Grotem”. Służba Stefana Roweckiego w wojsku II Rzeczypospolitej do 1939 r.* (Toruń: Wyd. Adam Marszałek, 1998), 190.

⁹⁴ Władysław Steblik, *Armia „Kraków” 1939* (Warszawa: Wyd. Ministerstwa Obrony Narodowej, 1989), 51, 724; Stanisław Maksimiec, *Armia „Lublin” we wrześniu 1939 roku* (Warszawa: Wyd. Neriton, 2006), 79–80.

Od 1 do 2 września 1939 r. Krakowska BK toczyła walki opóźniające pod Woźnikami przeciwko niemieckiej 2 Dywizji Lekkiej. Mimo znaczącej przewagi technicznej wojsk nieprzyjaciela, braku wzmocnienia trzypułkowej krakowskiej brygady czwartym pułkiem kawalerii polskim żołnierzom udało się przez dwa dni powstrzymać jednostki Wehrmachtu, organizując główną pozycję opóźniania w rejonie Woźnik⁹⁵. Następnie jednostki Krakowskiej BK rozpoczęły odwrót w kierunku Zawiercia, tocząc 3 września bój pod Szczekocinami. Od brygady odłączył się 8 p. uł. i do końca kampanii polskiej 1939 r. już do niej nie dołączył. Od 4 września osłabiona Krakowska BK kierowała się na Pińczów i Miechów, gdzie w dniach 5–6 września toczyły się wyczerpujące walki z wojskami niemieckimi, po czym wycofała się w kierunku Wiślicy⁹⁶. Ponadto żołnierze dowodzeni przez gen. Piaseckiego musieli poradzić sobie z falami uchodźców. Generał na kartach swych wspomnień przytoczył opis z okolic Nowego Korczyna (gdzie wcześniej, w 1914 r. walczył w szeregach 1 p. uł. Legionów Polskich) przedstawiający tryzizm ludności cywilnej w pierwszych dniach wojny:

„Na drogach kolumny i pojedyncze wozy i piesi uchodźcy – utrudniają wywiad przesadnymi wiadomościami, utrudniają ruch. W Korczynie na moście krzyżują się dwie fale. Uchodźcy z lewego brzegu Wisły, widzą dla siebie zabezpieczenie za rzeką, przechodzą ją na prawy brzeg. Uchodźcy z prawego brzegu w tej samej myśli przechodzą na lewy. Należało ich skierować na wschód. Mosty pozostały wolne. Jakikolwiek perswazje o zbędność ucieczki, pozostały zupełnie bez skutku”⁹⁷.

Krakowska BK 7 września 1939 r. w Nowym Korczynie osłaniała sztab Armii „Kraków”⁹⁸. Następnie 10 września przeprowadziła się w rejonie Baranowa Sandomierskiego na prawy brzeg rz. Wisły, będąc pod silnym ostrzałem niemieckim. W następnych dniach września 1939 r. żołnierze brygady dowodzonej przez gen. Piaseckiego, tocząc walki z jednostkami niemieckimi, wycofali się przez Tarnobrzeg, Lipę, Kawęczyn, Janów Lubelski, Tarnogród, Majdan Nowy, by 17 września 1939 r. osiągnąć zgodnie z rozkazami Kosobudy niedaleko Tomaszowa Lubelskiego. Od 17 do 20 września 1939 r.

⁹⁵ Tym, *Kawaleria*, 424.

⁹⁶ Ibid., 139, 147; Kornel Krzczunowicz, *Księga 200-lecia ułanów Ks. Józefa* (Londyn: Wyd. Figaro, 1984), 52.

⁹⁷ Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie (dalej: IPMS), *Relacje z kampanii 1939 roku*, sygn. B.I.54/H, *Krótką kroniką działań Krakowskiej Brygady Kawalerii IX 1939 r.*, 33.

⁹⁸ Mitkiewicz, *Kawaleria Samodzielna Rzeczypospolitej Polskiej w wojnie 1939 roku*, oprac. Tym (Kraków: Wyd. Arkadiusz Wingert, 2013), 172–180; Jan Rzepecki, „W Armii «Kraków»”, w *Wrzesień 1939 w relacjach i wspomnieniach*, oprac. Marian Cieplewicz i Eugeniusz Kozłowski (Warszawa: Wyd. Ministerstwa Obrony Narodowej, 1989), 519–523.

Krakowska BK wzięła udział w pierwszej bitwie pod Tomaszowem Lubelskim. Miała m.in. za zadanie ubezpieczyć od północy natarcie Warszawskiej Brygady Pancerno-Motorowej na miasto o świcie 18 września poprzez opanowanie lasów na północ od Tomaszowa pod Tarnawatką i zamknięcie przejść przez Wieprz. Jednak ze względu na zbyt późne dotarcie w rejon m. Majdan Królewski i wobec dużego zmęczenia żołnierzy oraz koni brygada nie mogła wykonać powierzonego zadania. Nocą z 18 na 19 września nastąpiło kolejne natarcie polskich jednostek na Tomaszów Lubelski, w którym udział wzięła krakowska jednostka. Wobec przewagi wojsk nieprzyjaciela w walkach o Tomaszów Lubelski i niemożliwości przebicia się z okrażeńia Krakowska BK 20 września 1939 r. skapitulowała razem z jednostkami Armii „Kraków” i „Lublin”⁹⁹. Ostatnie działania brygady z 19 na 20 września 1939 r. przed ogłoszeniem kapitulacji tak wspominał gen. Piasecki:

„Była już noc jak resztki brygady ruszyły, noc bardzo ciemna. W czasie przemarszu do wsi Majdan Kasztelański już widać było, że wiele od żołnierzy i koni wymagać nie można, zmęczenie i głód dały się bardzo odczuć, już łączności w nocnym marszu nie udało się utrzymać, kolumna się przerwała i druga część oderwaną kolumną maszerowała fałszywą drogą, tylko z trudem udało się powiązać znów kolumnę i tak częściowo błędząc przybyła nareszcie kolumna do wsi Majdan Kasztelański. Tu wysłany uprzednio oficer z plutonem dla zbadania przejścia przez Wieprz natrafił na opór Niemców – obsadzili północy brzeg rzeki. [...] Wobec obsadzonego przejścia dowódca brygady zdecydował: brygada będzie dzielić jak dotąd los w łączności z piechotą, rozumiejąc, że uda się brygadzie przebić razem z piechotą pod Tomaszowem. Brygada zawróciła na Tomaszów, doszła tam już świtało w czasie, gdy Niemcy wyparli czołgami własną brygadę pancerną z Tomaszowa. [...] Dowódca Armii chcąc uniknąć rzezi na drugi dzień postanowił kapitulować. Dowódca brygady wezwał oficerów na odprawę i postawił dwie możliwości: 1) przebijając się 2) kapitulować. Większość była zdania, że na coś jeszcze się krajowi przydać możemy. Dowódca brygady pozostawił wolną rękę tym, którzy chcieli szukać dla siebie innego rozwiązania, np. przedzieranie się w małych grupach. Wielu oficerów odłączyło się od brygady. Dowódca brygady pozostał z tymi, których nie mógł wyprowadzić z tego przykrego położenia, a których była znakomita większość, obecnie jeszcze w brygadzie. Brygada skapitulowała”¹⁰⁰.

⁹⁹ Mitkiewicz, *Kawaleria*, 330–331, 324; Steblik, *Armia*, 599, 602; Tadeusz Jurga i Władysław Karbowski, *Armia „Modlin” 1939* (Warszawa: Wyd. Ministerstwa Obrony Narodowej, 1987), 354.

¹⁰⁰ IPMS, Relacje z kampanii 1939 roku, sygn. B.I.54/H, Krótka kronika działań Krakowskiej Brygady Kawalerii IX 1939 r., 60–62.

W trakcie kampanii polskiej 1939 r. gen. Piasecki jako dowódca Krakowskiej BK tak naprawdę nie wykazał się właściwie niczym szczególnym. Starał się w miarę możliwości oraz sytuacji wojennej jak najlepiej dowodzić podległymi sobie żołnierzami. Na pewno obciąża go jako dowódcę utrata 8 p. uł. Piasecki był odpowiedzialny za tych żołnierzy. Jednak patrząc na całość działań wojennych we wrześniu 1939 r. Armii „Kraków”, to jego decyzje nie były ryzykowne, ale odpowiedzialne, przede wszystkim nie chciał doprowadzić do całkowitego rozbicia brygady. Generała, podobnie jak większość polskich dowódców, zaskoczyło tempo niemieckich działań, a także brutalne traktowanie ludności cywilnej. Mimo że Piasecki miał doświadczenia z lat I wojny światowej czy wojny polsko-sowieckiej, to losy bezbronnych osób zrobiły na nim ogromne wrażenie.

Po zniszczeniu broni i sprzętu generał wraz z grupą oficerów zaczął kierować się w kierunku granicy rumuńskiej, ale został wzięty przez Niemców do niewoli. Najpierw trafił do obozu przejściowego (*Kriegsgefangenen Durchgangslager – Dulagu*) w Krakowie, a stamtąd do *Oflagu VII A Murnau*, gdzie został mu nadany numer jeniecki: 15003/*Oflag VII A*. Z Murnau generała przeniesiono do *Oflagu IV A Hohnstein* w Saksonii. Obóz został umieszczony w XV-wiecznym górskim zamku. Od 30 października 1940 r. do 27 kwietnia 1942 r. gen. Piasecki był przetrzymywany w *Oflagu VIII E Johannisbrunn* (cz. Jánské Koupele) koło Opawy na Czeskim Śląsku. *Oflag* w Johannisbrunn pełnił rolę międzynarodowego obozu generalskiego. Znajdowało się w nim prawie 70 generałów i ich ordynansów, w tym 30 pochodzących z Polski, a wśród nich, poza Piaseckim, m.in. gen. dyw. Juliusz Rómmel, gen. bryg. Ludwik Cehak, gen. bryg. Juliusz Drapella, gen. bryg. Stanisław Taczak czy kontraadm. Józef Unrug¹⁰¹.

Z związku z reorganizacją niemieckiego systemu jenieckiego i rozwiązaniem pod koniec kwietnia 1942 r. *Oflagu VIII E Johannisbrunn* gen. Piasecki trafił ponownie do *Oflagu VII A Murnau* i tam spędził resztę II wojny światowej. Przez władze niemieckie *Oflag* w Murnau określany był mianem obozu wzorcowego (*Musterlager*). Średnio przetrzymywano w nim ok. 5 tys. polskich żołnierzy, w większości jeńców z kampanii polskiej 1939 r. Wyzwolenie obozu nastąpiło 29 kwietnia 1945 r. przez oddział amerykańskiej 12 Dywizji Pancerniej gen. mjr. Rodericka R. Allena, podporządkowanej czasowo 3 Armii gen. George'a Pattona. Następnie *Oflag VII A Murnau* przekształcono w Polski

¹⁰¹ Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, Wehrmachtauskunftstelle für Kriegerverluste und Kriegsgefangene, sygn. 5207, Lista transportowa polskich jeńców wojennych z *Oflagu VII A Murnau*, b.p.; sygn. 5273, Lista transportowa polskich jeńców wojennych z *Oflagu VIII E Johannisbrunn*, b.p.; sygn. 5286, Lista transportowa polskich jeńców wojennych z *Oflagu VIII E Johannisbrunn*, b.p.; Danuta Kisielewicz, *Oficerowie polscy w niewoli niemieckiej w czasie II wojny światowej* (Opole: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, 1998), 52.

Ośrodek Wojskowy Murnau Polskich Sił Zbrojnych (6 grudnia 1945 r. ośrodek przemianowano na Obóz Polskich Oficerów w Murnau)¹⁰².

Niewola niemiecka dla gen. Piaseckiego i pozostałych polskich jeńców wojennych była trudnym doświadczeniem życiowym. Odizolowanie od świata zewnętrznego, tęsknota za rodziną, znoszenie trudów codzienności obozowej, radzenie sobie z myślami o przegranej kampanii polskiej 1939 r. – to tylko niektóre zmartwienia, jakie towarzyszyły polskim żołnierzom. Jeńcy starali się mimo wszystko pozytywnie spożytkować czas osadzenia w obozach. Organizowali w miarę możliwości działalność kulturalną, oświatową, sportową czy religijną¹⁰³. Ponadto starali się spisywać wspomnienia z kampanii polskiej 1939 r. Między innymi w *Oflagu VII A Murnau* w 1940 r. powstał „Dziennik działań Krakowskiej Brygady Kawalerii w kampanii wrześniowej 1939 r.” autorstwa I oficera sztabu brygady, rtm. dypl. Stanisława Szczypy. Rotmistrz wykonał dziennik w porozumieniu z szefem sztabu brygady, ppłk. dypl. Tadeuszem Nalepą, a całość prac koordynował gen. Piasecki¹⁰⁴.

Po wyjściu z niewoli niemieckiej Piasecki postanowił nie wracać do kontrolowanej przez komunistów Polski, gdyż obawiał się represji. Dla generała wybranie życia emigranta było decyzją trudną, ponieważ w kraju pozostała jego żona oraz dzieci. Po wybuchu II wojny światowej rodzina Piaseckiego opuściła Ryczów, do którego Niemcy wkroczyli 5 września 1939 r. i kierowała się na wschód II Rzeczypospolitej Polskiej. Pod Kowlem dowiedzieli się o ataku 17 września 1939 r. przez Związek Sowiecki. Na wieść o tym wydarzeniu po paru tygodniach wędrowania wrócili do splądrowanego ryczowskiego pałacu, gdzie mieszkali do 1945 r., pomagając wielu potrzebującym. 25 stycznia 1945 r. do Ryczowa wkroczyła Armia Czerwona. W pałacu Sowieci urządzili szpital polowy. W marcu 1945 r. rodzina generała w związku z reformą agrarną musiała w ciągu trzech dni opuścić pałac w Ryczowie i zamieszkać w Krakowie¹⁰⁵.

Piasecki nie otrzymał formalnego przydziału do Polskich Sił Zbrojnych (dalej: PSZ). Najpierw przebywał w Obozie Polskich Oficerów w Murnau, następnie wyjechał do Domu Wypoczynkowego PSZ w Nicei. Na początku 1946 r. udał się do 2 Korpusu do Włoch, w składzie którego znajdował się odtworzony rozpoznawczy 7 p. uł., dowodzony przez ppłk. dypl. Bronisława Mokrzyckiego, w którym generał pełnił funkcję honorowego dowódcy.

---

¹⁰² Kisiulewicz, *Niewola w cieniu Alp. Oflag VII A Murnau* (Opole: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, 2015), 9, 167.

¹⁰³ Zob. Anna Matuchniak-Krasuska, *Za drutami oflagów. Studium socjologiczne* (Opole: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, 2014).

¹⁰⁴ Dziennik przechowywany jest w IPMS pod sygnaturą KOL.682/2.

¹⁰⁵ Tarabuła, *Ryczów*, 19, 22–24.

Podczas pobytu w pułku gen. Piasecki m.in. wręczył odznakę pułkową dowódcy 2 Korpusu, gen. dyw. Władysławowi Andersowi¹⁰⁶.

Generał Piasecki 4 maja 1946 r.¹⁰⁷ powrócił do Francji i zamieszkał w powołanym 9 lutego 1946 r. w miejsce Ośrodka Oficerów WP w Vincennes – Domu Oficerów WP w Nicei, mieszczącym się przy le Boulevard Gambetta 6 w Hotelu Imperator. Komendantem domu był gen. Taczak, a za kwestie natury organizacyjnej odpowiadał kierownik¹⁰⁸. Poza generałami i wyższymi oficerami sztabowymi w nicejskim domu mieszkali także oficerowie młodszy, podoficerowie, szeregowi oraz ochotniczki Pomocniczej Wojskowej Służby Kobiet. Część żołnierzy znajdowała się w domu przez cały okres jego funkcjonowania, a część tylko przez pewien czas, po czym wracali do swoich jednostek wojskowych, wyjeżdżali do Polski czy udawali się na emigrację¹⁰⁹.

Jak już wspominałem, poza gen. Piaseckim w Domu Oficerów WP w Nicei mieszkali jeszcze inni generałowie, w większości przetrzymywani w czasie II wojny światowej w niewoli niemieckiej, m.in. gen. bryg. Walerian Czuma, gen. dyw. Emil Krukowicz-Przedzimirski, gen. bryg. Teofil Maresch czy gen. bryg. Kazimierz Sawicki z rodziną. W samym 1946 r. zmarło trzech generałów: gen. Cehak (8 maja), gen. Drapella (25 października), gen. bryg. Mieczysław Dąbkowski (28 grudnia). Zostali pochowani w kwaterze wojskowej (*Carre Militaire*) na cmentarzu Caucade w Nicei¹¹⁰.

Generał Piasecki przebywał w Domu Oficerów WP w Nicei do 1948 r. Po demobilizacji PSZ i zlikwidowaniu nicejskiego domu generał na stałe zamieszkał w tym mieście¹¹¹. Nie zamierzał wyjechać chociażby do Wielkiej Brytanii, ponieważ nie chciał uczestniczyć w tamtejszych sporach emigracyjnych. W Nicei utrzymywał się głównie z pracy jako tragarz hotelowy i ze sprzedaży własnoręcznie wykonywanych przedmiotów. Żyjąc w trudnych warunkach, Piasecki w Nicei spisał swoje wspomnienia wojenne. Mieszkając jeszcze w Domu Oficerów WP, na prośbę ppłk dypl. Władysława

¹⁰⁶ IPMS, Oddziałowe kroniki i dzienniki działań, sygn. C.773, Kronika 7. Pułku Ułanów Lubelskich grudzień 1944 – maj 1947, 104.

¹⁰⁷ IPMS, Rozkazy dzienne, R.1700, Dom Oficerów W.P. w Nicei, Rozkaz nr 9, Nicea, 15 V 1946 r., b.p.

¹⁰⁸ Ibid., R.1699, Dom Wypoczynkowy P.S.Z. Nicea, Rozkaz nr 1, Nicea, 9 II 1946 r., b.p.

¹⁰⁹ Zob. m.in. ibid., R.1700, Dom Oficerów W.P. w Nicei, Rozkaz nr 10, Nicea, 31 V 1946 r., b.p.; Rozkaz nr 19, Nicea, 1 X 1946 r., b.p.

¹¹⁰ Ibid., Rozkaz nr 9, Nicea, 15 V 1946 r., b.p.; Rozkaz nr 22, Nicea, 1 XI 1946 r., b.p.; Rozkaz nr 22, Nicea, 1 XI 1946 r., b.p.; *Wykaz poległych i zmarłych żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na obczyźnie w latach 1939–1945* (Londyn: Inst. Hist. im. gen. Sikorskiego, 1952), 11; Iwona Dacka-Górzyńska i Sławomir Górzyński, *Polacy pochowani na cmentarzach Nicei i Mentony* (Warszawa: Wyd. DiG, 2015), 121–123.

¹¹¹ Tadeusz Kondracki, *Polskie organizacje kombatanckie w Wielkiej Brytanii w latach 1945–1948* (Warszawa: Wyd. Neriton, 2007), 355.

Steblika opisał w formie kroniki działania Krakowskiej BK w kampanii polskiej 1939 r. Zatytułował te liczące 64 strony wspomnienia: „Krótka kronika działań Krakowskiej Brygady Kawalerii IX 1939 r.”¹¹². Niedługo przed swoją śmiercią gen. Piasecki, tym razem na prośbę płk. dypl. Mariana Józefa Smoleńskiego, m.in. byłego podkomendnego z 7 p. uł., opisał na ponad 200 stronach swoje przeżycia wojenne z lat 1914–1921. Zatytułował je: „Niektóre moje wspomnienia”. Znajdują się w trzech kopiach w zbiorach archiwalnych Instytutu Józefa Piłsudskiego w Londynie.

Piasecki zmarł w nicejskim szpitalu 26 stycznia 1954 r. na skutek powikłań związanych z zawałem serca i z powodu silnej uremii. Początkowo spoczął na cmentarzu w Repesoir, a w październiku 1954 r. został przeniesiony do kwatery wojskowej (*Carre Militaire*) na cmentarzu Caucade¹¹³.

Generał Piasecki należał do pokolenia Polaków, którym przyszło walczyć w czasie kilku wojen, w tym dwóch światowych o niepodległość Polski, a mogli się nią nacieszyć jedynie niespełna 20 lat. Bohater niniejszego artykułu jako młody człowiek wstąpił ochotniczo do Wojska Polskiego, w którym dosłużył się szlifów generalskich. Jego największe osiągnięcia przypadają na okres 1914–1921. W I wojnie światowej, a później wojnach polsko-ukraińskiej i polsko-sowieckiej pokazał, że był bardzo odważnym człowiekiem, który nie bał się brać udziału w niebezpiecznych walkach. Najpierw jako szeregowy żołnierz, a w kolejnych latach jako dowódca pułku czy brygady wykonywał trudne zadania wyznaczane przez przełożonych. Piasecki bardzo dobrze odnalazł się na polach bitew, na których mógł pokazać swój kunszt. Dużo trudniej było mu się odnaleźć w pokojowej służbie wojskowej. Mimo ogromnych problemów zdrowotnych, własnych ograniczeń, niedociągnięć, starał się należycie wypełniać obowiązki oficera WP. Z każdym kolejnym rokiem służby te problemy stawały się coraz poważniejsze, więc Piasecki chciał odejść z wojska. Zatrzymanie go w szeregach armii polskiej w moim przekonaniu nie było decyzją słuszną. Chciał zapewne poświęcić się innym zajęciom, zarządzać majątkiem, spędzać czas z rodziną, zając się swoją wielką pasją, czyli hodowlą koni. Wszelkie plany i marzenia Piaseckiego przekreślił wybuch II wojny światowej. Jako dowódca Krakowskiej BK poprawnie wywiązał się ze swoich zadań. Na miarę własnych możliwości oraz sytuacji wojennej dowodził podległymi żołnierzami, ale również popełnił błędy. Dla gen. Piaseckiego sposób prowadzenia walk w kampanii polskiej 1939 r. był dużym zaskoczeniem, a zwłaszcza nie mógł się pogodzić z brutalnym traktowaniem przez Niemców ludności cywilnej. Sześćioletni pobyt w niewoli niemieckiej był dla niego niełatwym przeżyciem, ale nie poddawał się i starał się z godnością oficerską przeżyć ten okres. Nie splamił honoru oficerskiego. Jeszcze trudniejsze były dla niego lata powojenne spędzone na

¹¹² Kronika znajduje się dziś w zbiorach IPMS.

¹¹³ „Tym co odeszli... Gen. bryg. Zygmunt Piasecki”, *Ułani Lubelscy* nr 4 (1955): 118.

emigracji. Zdecydował, że nie wróci do powojennej Polski, mimo że w kraju czekała na niego rodzina. Zapewne była to dla niego bardzo niełatwa decyzja, targały nim rozterki, musiał mierzyć się z tęsknotą oraz samotnością. Postać gen. Piaseckiego można scharakteryzować w następujących słowach: „Beliniak”, „Ułan Lubelski”, dowódca, jeniec i emigrant.

Bibliografia

Archiwalia

- Archiwum Państwowe w Toruniu, Oddział we Włocławku
 Akta Stanu Cywilnego Parafii Rzymskokatolickiej Płonne
 Centralne Archiwum Wojskowe Wojskowego Biura Historycznego
 2 Dywizja Kawalerii
 Kolekcja Akt Personalnych i Odznaczeniowych
 Komenda Legionów i Dowództwo Polskiego Korpusu Posiłkowego
 Krakowska Brygada Kawalerii
 Centralne Muzeum Jeńców Wojennych
 Wehrmachtauskunftstelle für Kriegerverluste und Kriegsgefangene
 Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie
 Archiwum Zygmunta Piaseckiego (1891–1954; generał)
 Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie
 Oddziałowe kroniki i dzienniki działań
 Relacje z kampanii 1939 roku
 Rozkazy dzienne

Rozkazy

- Dziennik Personalny Ministerstwa Spraw Wojskowych

Wspomnienia

- Cieplewicz, Marian, i Eugeniusz Kozłowski, oprac. *Wrzesień 1939 w relacjach i wspomnieniach*. Warszawa: Wyd. Ministerstwa Obrony Narodowej, 1989.
 Kopański, Stanisław. *Moja służba w Wojsku Polskim 1917–1939*. Londyn: Katolicki Ośrodek Wydawniczy „Veritas”, 1965.
 Mitkiewicz, Leon. *W Wojsku Polskim 1917–1938*. T. 2, *W Wojsku Polskim 1921–1930*. Wstęp i oprac. Waldemar Rezmer. Toruń: Wyd. Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2017.
 Piasecki, Zygmunt. „W garnizonie”. *Ułani Lubelscy* nr 4 (1955): 71–86.
 Szostak, Józef. *Moja służba Niepodległej. Wspomnienia pułkownika dyplomowanego Józefa Szostaka „Filipa” (1897–1984)*. Oprac. Daniel Koreś. Wrocław – Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej, 2019.

Opracowania

- Bystram, Cyprian. „Bój IV-ej brygady kawalerii pod Cycowem”. *Przegląd Kawaleryjski* 3, nr 6 (1926): 69–82.
 Chwalba, Andrzej. *Legiony Polskie 1914–1918*. Kraków: Wyd. Literackie, 2018.

- Ćwiąg, Henryk. *Na tajnym froncie polsko-niemieckim. Kulisy działalności wywiadowczej rotmistrza Jerzego Sosnowskiego*. Częstochowa: Wyd. Akademii im. Jana Długosza, 2005.
- Dacka-Górzyńska, Iwona, i Sławomir Górzyński. *Polacy pochowani na cmentarzach Nicei i Mentony*. Warszawa: Wyd. DiG, 2015.
- Gołębiewski, Grzegorz. *Zanim został „Grotek”. Służba Stefana Roweckiego w wojsku II Rzeczypospolitej do 1939 r.* Toruń: Wyd. Adam Marszałek, 1998.
- Jurga, Tadeusz, i Władysław Karbowski. *Armia „Modlin” 1939*. Warszawa: Wyd. Ministerstwa Obrony Narodowej, 1987.
- Kirszak, Jerzy. *Armia Rezerwowa gen. Sosnkowskiego w roku 1920*. Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej, 2013.
- Kisielewicz, Danuta. *Niewola w cieniu Alp. Oflag VII A Murnau*. Opole: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, 2015.
- Kisielewicz, Danuta. *Oficerowie polscy w niewoli niemieckiej w czasie II wojny światowej*. Opole: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, 1998.
- Kondracki, Tadeusz. *Polskie organizacje kombatanckie w Wielkiej Brytanii w latach 1945–1948*. Warszawa: Wyd. Neriton, 2007.
- Koreś, Daniel. *Konstanty Plisowski*. Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej, 2019.
- Koreś, Daniel, i Maciej Zuczkowski. „Walki Grupy Operacyjnej Jazdy generała podporucznika Jana Sawickiego z 1 Armią Konną pod Beresteczkiem, Radziwiłłowem i Brodami 29 lipca – 5 sierpnia 1920 r.”. W *Do szarzy marsz, marsz... Studia z dziejów kawalerii*. T. 3. Red. Aleksander Smoliński, 235–342. Toruń: Wyd. Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2012.
- Krzczunowicz, Kornel. *Księga 200-lecia ułanów Ks. Józefa*. Londyn: Wyd. Figaro, 1984.
- Kukawski, Lesław, Juliusz S. Tym, i Teodor Wójcik. *Kawalerska Alma Mater w Grudziądzu 1920–1939. Zarys dziejów*. Grudziądz: Fundacja na Rzecz Tradycji Jazdy Polskiej, 2008.
- Laudyn, Władysław. *Zarys historii wojennej 7-go pułku ułanów lubelskich*. Warszawa: Wojskowe Biuro Historyczne, 1931.
- Lista chorych, rannych, zabitych i zaginionych legionistów do kwietnia 1915 roku*. Piotrków Trybunalski: Centralny Oddział Ewidencyjno-Werbunkowy Departamentu Wojskowego N.K.N, 1915.
- Lista starszeństwa oficerów Legionów Polskich. W dniu oddania Legionów Polskich Wojsku Polskiemu (12 kwietnia 1917)*. Warszawa: b.w., 1917.
- Lista strat Legionów Polskich, IV*. Piotrków Trybunalski: Centralny Oddział Ewidencyjno-Werbunkowy Departamentu Wojskowego N.K.N, 1916.
- Majka, Jerzy. *Generał brygady Waclaw Scaevola-Wieczorkiewicz 1890–1969. Krótka biografia wojskowa*. Rzeszów: Wyd. Libra PL, 2018.
- Majzner, Robert. *Sosnowski był agentem niemieckim. Afera „In.3” w świetle opinii kpt. Mieczysława Dubika*. Radomsko: Wyd. Taurus, 2020.
- Maksimiec, Stanisław. *Armia „Lublin” we wrześniu 1939 roku*. Warszawa: Wyd. Neriton, 2006.
- Matuchniak-Krasuska, Anna. *Za drutami oflagów. Studium socjologiczne*. Opole: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, 2014.
- Mitkiewicz, Leon. *Kawaleria Samodzielna Rzeczypospolitej Polskiej w wojnie 1939 roku*. Oprac. Juliusz S. Tym. Kraków: Wyd. Arkadiusz Wingert, 2013.

- Nawrot, Janusz. *Z dziejów 7 Pułku Ułanów Lubelskich 1918–1939*. Mińsk Mazowiecki: Wyd. Muzeum Ziemi Mińskiej w Mińsku Mazowieckim, 2018.
- Odziemkowski, Janusz. *7 Pułk Ułanów Lubelskich im. gen. Kazimierza Sosnowskiego*. Warszawa: Wyd. Mikromax, 1989.
- Odziemkowski, Janusz. *Cyców 1920*. Warszawa: Wyd. Bellona, 1992.
- Piotrowski, Jacek. „Życie codzienne legionistów podczas Wielkiej Wojny w świetle ich wspomnień (zarys głównych zagadnień)”. *Dzieje Najnowsze* 49, nr 2 (2017): 15–24. <https://doi.org/10.12775/DN.2017.2.02>.
- Rakowski, Bronisław. „Bój pod Cycowem”. *Przegląd Kawaleryjski* 3, nr 4 (1926): 17–32.
- Rakowski, Bronisław, i Zygmunt Piasecki. „Jeszcze o boju pod Cycowem”. *Przegląd Kawaleryjski* 4, nr 3 (1927): 305–310.
- Rybka, Ryszard, i Kamil Stepan. *Awanse oficerskie w Wojsku Polskim 1935–1939*. Warszawa: Fundacja CDCN, Księgarnia Akademicka, 2021.
- Smoleński, Józef. „I Pułk Ułanów Leg. Pol. Beliny im. Józefa Piłsudskiego (zarys historyczny) (część 1)”. *Beliniak. Pismo Koła b. Żołnierzy 1. Pułku Ułanów Legionów Polskich Beliny im. Józefa Piłsudskiego* (dalej: *Beliniak*) nr 8–9 (1958): 3–63; „(część 2)”. *Beliniak* nr 10 (1959): 1–81; „(część 3)”. *Beliniak* nr 11 (1960): 7–79.
- Smoleński, Józef, i Marian Żebrowski. *Księga dziejów 7 Pułku Ułanów Lubelskich im. gen. K. Sosnkowskiego*. Londyn: Koło Żołnierzy 7. P. Ułanów Lubelskich im. gen. K. Sosnkowskiego, 1969.
- Smoliński, Aleksander. *1 Armia Konna podczas walk na polskim teatrze działań wojennych w 1920 roku. Organizacja, uzbrojenie, wyposażenie oraz wartość bojowa*. Toruń: Wyd. Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2008.
- Smoliński, Aleksander. *Jazda Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 12 X 1918 do 25 IV 1920*. Toruń: Wyd. Adam Marszałek, 2002.
- Stawecki, Piotr. *Generałowie Polscy. Zarys portretu zbiorowego 1776–1945*. Warszawa: Bellona S.A., 2010.
- Steblik, Władysław. *Armia „Kraków” 1939*. Warszawa: Wyd. Ministerstwa Obrony Narodowej, 1989.
- Szczypiorski, Krzysztof. *Dzieje Ułanów Lubelskich*. Warszawa: Muzeum Ziemi Mińskiej, 2018.
- Tarabuła, Marta. *Pałac w Ryczowie wczoraj i dziś*. Kraków: Fundacja Pałac w Ryczowie, 2021.
- Tarczyński, Marek, oprac. *Bitwa Niemeńska 29 VIII – 18 X 1920. Dokumenty operacyjne. Cz. 2, 20 IX – 18 X*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza Rytm, 1999.
- „Tym co odeszli... Gen. bryg. Zygmunt Piasecki”. *Ułani Lubelscy* nr 4 (1955): 118.
- Tym, Juliusz S. *Kawaleria w operacji i w walce. Koncepcje użycia i wyszkolenie kawalerii samodzielnej Wojska Polskiego w latach 1921–1939*. Warszawa: Księgarnia Historyczna, 2014.
- Waingartner, Przemysław. „Wołyński klucz do niepodległości. Bitwa pod Kostiuchnówką 4–6 lipca 1916 roku i pamięć o niej”. *Dzieje Najnowsze* 49, nr 2 (2017): 39–51. <https://doi.org/10.12775/DN.2017.2.04>
- Wasylik, Katarzyna, red. *Pierwszy Pułk Szwoleżerów Józefa Piłsudskiego 1914–1945*. Łomianki: Wyd. LTW, 2006.
- Witkowski, Czesław. *Garnizon Warszawa 1918–1939*. Oświęcim: Wyd. Napoleon V, 2014.

- Wojtaszak, Andrzej. *Generalicja Wojska Polskiego w latach 1935–1939 (Analiza grupy funkcjonalno-dyspozycyjnej)*. Szczecin: Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2018.
- Wójcik, Teodor. *Kształcenie oficerów zawodowych kawalerii Wojska Polskiego w latach 1919–1939*. Wrocław: Wyd. Uniwersytet Wrocławski, 2008.
- Wykaz poległych i zmarłych żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na obczyźnie w latach 1939–1945. Londyn: Inst. Hist. im. gen. Sikorskiego, 1952.
- Wywiół, Przemysław. *Garnizon Wojska Polskiego w Krakowie w latach 1918–1939*. Kraków: Wyd. Księgarnia Akademicka, 2019.

STRESZCZENIE

Bartosz Janczak, Beliniak, ułan, dowódca, jeńiec, emigrant. Generał bryg. Zygmunt Piasecki „Dublańczyk” (1893–1954)

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie losów gen. bryg. Zygmunta Piaseckiego. Urodzony 14 grudnia 1893 r. w Szafarni po skończeniu szkoły we Włocławku wyjechał do Lwowa, a następnie do Dublan, gdzie studiował. W momencie wybuchu I wojny światowej przerwał studia na Akademii Rolniczej i 28 sierpnia 1914 r. wstąpił do podporządkowanych władzom austro-węgierskim Legionów Polskich. Piasecki został przydzielony do 1 szwadronu ułanów, późniejszego 1 Pułku Ułanów pod dowództwem Władysława Beliny-Prażmowskiego. Podczas służby w legionach Piasecki posługiwał się pseudonimem „Dublańczyk”. Po zakończeniu I wojny światowej wstąpił do Wojska Polskiego. W latach 1920–1929 był dowódcą 7 Pułku Ułanów Lubelskich im. gen. Kazimierza Sosnkowskiego. Na czele pułku walczył w wojnie polsko-sowieckiej. W 1929 r. Piasecki został wyznaczony na dowódcę 17 Brygady Kawalerii, a od 1930 r. do 1939 r. był dowódcą Krakowskiej Brygady Kawalerii. W stopniu generała brygady walczył w kampanii polskiej 1939 r. W wyniku działań wojennych dostał się do niewoli niemieckiej i był przetrzymywany m.in. w *Oflagu VII A Murnau*. Po zakończeniu II wojny światowej zamieszkał na emigracji we Francji. Zmarł 26 stycznia 1954 r. w Nicei. Był jednym z trzech oficerów WP trzykrotnie odznaczonych Orderem Wojennym *Virtuti Militari*.

Słowa kluczowe: Zygmunt Piasecki, Wojsko Polskie, kawaleria, niewola niemiecka, emigracja

SUMMARY

Bartosz Janczak, „Beliniak”, Uhlán, Commander, Prisoner of War, Emigrant. The Life of Brig. Gen. Zygmunt Piasecki „Dublańczyk” (1893–1954)

The article discusses the life of Brig. Gen. Zygmunt Piasecki, who was born on 14 December 1893, in Szafarnia, Poland. After finishing school in Włocławek, he went to Lviv and then to Dublany, where he studied at the Agricultural University.

After the outbreak of World War I he interrupted his studies and on 28 August 1914 he joined the Polish Legions subordinated to the Austro-Hungarian authorities. Piasecki was initially assigned to the 1st Uhlan Squadron, and later served with the 1st Uhlan Regiment under the command of Władysław Belina-Prażmowski. During his service in the Legions, Piasecki used the pseudonym „Dublańczyk”. After the end of World War I, he joined the Polish Army and 1920–1929 he commanded the 7th Lublin Uhlan Regiment named after Gen. Kazimierz Sosnkowski. As head of the regiment, he fought in the Polish-Soviet war. In 1929, Piasecki was appointed commander of the 17th Cavalry Brigade, and from 1930 to 1939 he was the commander of the Krakow Cavalry Brigade. He fought in the Polish campaign of 1939 as a brigadier general, during which he was captured by the Germans and imprisoned in *Oflag VII* at Murnau. After the end of World War II, he moved to France where he lived in exile. He died on 26 January 1954, in Nice. He was one of three officers of the Polish Army to be awarded the *Virtuti Militari* Order three times.

Keywords: Zygmunt Piasecki, Polish Army, cavalry, German captivity, emigration

ZUSAMMENFASSUNG

Bartosz Janczak, „Beliniak”, Ulan, Kommandeur, Kriegsgefangener, Emigrant. Brigadegeneral Zygmunt Piasecki „Dublańczyk” (1893–1954)

In diesem Aufsatz wird das Schicksal von Brigadegeneral Zygmunt Piasecki dargestellt. Geboren am 14. Dezember 1893 in Szafarnia, ging er nach seiner Schulzeit in Włocławek nach Lemberg und dann nach Dublany, wo er studierte. Bei Ausbruch des Ersten Weltkriegs unterbrach er sein Studium an der Landwirtschaftsakademie und trat am 28. August 1914 in die Polnischen Legionen ein, die den österreichisch-ungarischen Behörden unterstellt waren. Piasecki wurde der 1. Kavallerieschwadron, später dem 1. Kavallerieregiment unter dem Kommando von Władysław Belina-Prażmowski zugeteilt. Während seines Dienstes in den Legionen verwendete Piasecki das Pseudonym „Dublańczyk”. Nach dem Ende des Ersten Weltkriegs trat er in die polnische Armee ein. In den Jahren 1920–1929 war er Kommandeur des 7. Lubliner Ulanen-Regiments, das nach General Kazimierz Sosnkowski benannt war. An der Spitze des Regiments kämpfte er im Polnisch-Sowjetischen Krieg. Im Jahr 1929 wurde Piasecki zum Kommandeur der 17. Kavalleriebrigade ernannt, und war von 1930 bis 1939 Kommandeur der Krakauer Kavalleriebrigade. Im Rang eines Brigadegenerals nahm er am Polenfeldzug 1939 teil. Infolge der Kriegshandlungen wurde er von den Deutschen gefangen genommen und unter anderem in *Oflag VII A* Murnau festgehalten. Nach dem Ende des Zweiten Weltkriegs lebte er in Frankreich im Exil. Er starb am 26. Januar 1954 in Nizza. Er war einer von drei polnischen Armeeeoffizieren, die dreimal mit dem Kriegsorden *Virtuti Militari* ausgezeichnet wurden.

Schlüsselwörter: Zygmunt Piasecki, polnische Armee, Kavallerie, deutsche Gefangenschaft, Emigration